МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу
Інститут економіки та менеджменту
Кафедра прикладної економіки

Мацьків Роман Іванович

УДК 338.2

МАГІСТЕРСЬКА РОБОТА

Операційні витрати підприємств з виготовлення металопластикових віконних конструкцій та обґрунтування шляхів їх зниження

Бізнес економіка
(назва освітньої програми)

051 - Економіка
(шифр і назва спеціальності)

/Мацьків Р. І./
(підпис ініціали та прізвище здобувача освітнього ступеня)

Науковий керівник Гобир І. Б., к.е.н., доц.
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

Допущено до захисту
Завідувач кафедри
_____ Бережницька У.Б.
(підпис) (дата) (ініціали та прізвище)

Рецензент
_____
(підпис) (дата) (ініціали та прізвище)

Робота містить результати власних досліджень. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело

Івано-Франківськ – 2024

Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу

(повне найменування вищого навчального закладу)

Інститут *економіки та менеджменту*

Кафедра *прикладної економіки*

Спеціальність *051 Економіка*

(шифр і назва)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри_____

_____

"___"_____2024_ року

ЗАВДАННЯ

НА МАГІСТЕРСЬКУ РОБОТУ СТУДЕНТУ

Мацьківу Роману Івановичу

(прізвище, ім'я, по батькові)

1.Тема роботи *Операційні витрати підприємств з виготовлення металопластикових віконних конструкцій та обґрунтування шляхів їх зниження*

керівник роботи *Гобир І. Б., к.в.н., доц.*

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом вищого навчального закладу від *664/7 від 15.11.2023*

2.Термін подання студентом роботи *08.01.2024 року*

3.Вихідні дані роботи: *Пояснювальні записки до річних звітів ТОВ «ПЛАСТ-КОМ»*

4.Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, що їх належить розробити)

Вступ

1. Теоретичні та методичні основи аналізу операційних витрат підприємства

2. Аналіз операційних витрат підприємств з виготовлення металопластикових віконних конструкцій

3. Шляхи зниження операційних витрат підприємств з виготовлення металопластикових віконних конструкцій

Висновки

Перелік посилань на джерела

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень):

1. Мета і завдання магістерської роботи 2. Трактування поняття «витрати» з точки зору економічної теорії 3. Кількість світлопрозорих конструкцій, вироблених в Україні. 4. Загальні продажі салонів у 2022 році відносно 2021 року 5. Динаміка основних техніко-економічних показників ТОВ «ПЛАСТ-КОМ» 6. Склад і динаміка витрат ТОВ «ПЛАСТ-КОМ» 7. Елементний склад і динаміка операційних витрат ТОВ «ПЛАСТ-КОМ» 8. Прогноз загальних операційних витрат ТОВ «ПЛАСТ-КОМ» на 2023 рік 9. Показники ефективності операційних витрат ТОВ «ПЛАСТ-КОМ». 10. Рекомендовані резерви зниження загального рівня витрат у ТОВ «ПЛАСТ-КОМ». 11. Заходи зі скорочення собівартості на прикладі ТОВ "ПЛАСТ-КОМ"

6. Дата видачі завдання 14.11.2022 року

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

Номер і назва етапів магістерської роботи	Термін виконання етапів роботи	Примітка
Вступ	05.01.2024	виконано
1. Теоретичні та методичні основи аналізу операційних витрат підприємства	13.11.2023	виконано
2. Аналіз операційних витрат підприємств з виготовлення металопластикових віконних конструкцій	20.12.2023	виконано
3. Шляхи зниження операційних витрат підприємств з виготовлення металопластикових віконних конструкцій	02.01.2024	виконано
Висновки	05.01.2024	виконано

Студент _____ Роман МАЦЬКІВ
(підпис) (прізвище та ініціали)

Керівник роботи _____ Ірина ГОБИР
(підпис) (прізвище та ініціали)

РЕФЕРАТ

Магістерська робота містить 98 сторінок, який включає 12 таблиць, 20 рисунків. Перелік посилань на джерела із 65 найменувань.

Метою дослідження є теоретичне обґрунтування та наукова розробка рекомендацій і пропозицій щодо шляхів зниження операційних витрат підприємств з виготовлення металопластикових віконних конструкцій. Поставлена мета досягається вирішенням наступних завдань: проаналізувати економічну сутність та надати класифікацію витрат на промисловому підприємстві; ознайомитися з нормативно-правовим забезпеченням з обліку і аналізу операційних витрат; запропонувати систему показників для оцінки ефективності використання витрат; дослідити ринок металопластикових вікон в Україні; проаналізувати динаміку та структуру операційних витрат підприємства; визначити ефективність операційних витрат підприємства; запропонувати шляхи зниження операційних витрат підприємств з виготовлення металопластикових віконних конструкцій.

Об'єктом дослідження є процес аналізу операційних витрат підприємств з виготовлення металопластикових віконних конструкцій.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, методичних та практичних аспектів щодо пошуку шляхів зниження операційних витрат підприємств з виготовлення металопластикових віконних конструкцій.

Практична значущість отриманих результатів роботи полягає у розробці та впровадженні пропозицій щодо зниження операційних витрат підприємств з виготовлення металопластикових віконних конструкцій.

Інформаційною базою дослідження є законодавчі та нормативні акти, що регламентують порядок оподаткування, обліку й аналізу операційних витрат підприємства, наукові праці вітчизняних та зарубіжних учених з цих питань, матеріали науково-практичних конференцій, статистична інформація, періодичні видання, практичні дані досліджуваного підприємства.

Ключові слова: витрати, операційні витрати, доходи, прибуток, металопластикові конструкції

ABSTRACT

The master's thesis contains 98 pages of computer text, including 12 figures, 20 tables, a list of sources used with 65 titles.

The purpose of the study is the theoretical justification and scientific development of recommendations and proposals for ways to reduce operating costs of enterprises manufacturing metal-plastic window constructions. The set goal is achieved by solving the following tasks: analyze the economic essence and provide a classification of costs at an industrial enterprise; familiarize yourself with the legal framework for accounting and analysis of operating costs; consider methods of cost optimization at an industrial enterprise and propose a system of indicators for evaluating the efficiency of cost use; to investigate the market of metal-plastic windows in Ukraine; analyze the dynamics and structure of the company's operating expenses; determine the efficiency of the enterprise's operating costs; to propose ways to reduce operating costs of enterprises manufacturing metal-plastic window constructions.

The object of the study is the process of analyzing operating costs of enterprises manufacturing metal-plastic window constructions.

The subject of the study is a set of theoretical, methodical and practical aspects regarding the search for ways to reduce operating costs of enterprises manufacturing metal-plastic window constructions.

The practical significance of the obtained work results lies in the development and implementation of proposals for reducing operating costs of enterprises manufacturing metal-plastic window constructions.

The information base of the research is legislative and normative acts regulating the procedure for taxation, accounting and analysis of the enterprise's operating costs, scientific works of domestic and foreign scientists on these issues, materials of scientific and practical conferences, statistical information, periodicals, practical data of the enterprise under study.

Key words: costs, operating costs, income, profit, metal and plastic constructions

ЗМІСТ

ВСТУП……8

РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ТА МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ АНАЛІЗУ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ ПІДПРИЄМСТВА

1.1 Операційні витрати: характеристика, склад та класифікація …..……...12

1.2 Основні завдання, принципи та нормативне забезпечення обліку операційних витрат підприємства …….……..18

1.3 Методика оптимізації витрат на промисловому підприємстві та ефективність їх використання ……23

Висновки до розділу 1……...29

РОЗДІЛ 2 АНАЛІЗ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ ПІДПРИЄМСТВ З ВИГОТОВЛЕННЯ МЕТАЛОПЛАСТИКОВИХ ВІКОННИХ КОНСТРУКЦІЙ

2.1 Дослідження ринку металопластикових вікон України ……..…31

2.2 Загальна характеристика та особливості функціонування об'єкта дослідження ……...36

2.3 Аналіз техніко-економічних показників ТОВ «ПЛАСТ-КОМ» ……..…..40

2.4 Аналіз операційних витрат підприємств підприємств з виготовлення металопластикових віконних конструкцій ……..……...42

Висновки до розділу 2……...52

РОЗДІЛ 3 ШЛЯХИ ЗНИЖЕННЯ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ ПІДПРИЄМСТВ З ВИГОТОВЛЕННЯ МЕТАЛОПЛАСТИКОВИХ ВІКОННИХ КОНСТРУКЦІЙ

3.1 Напрями зниження операційних витрат підприємств ……...….55

3.2 Удосконалення процесу управління витратами у ТОВ «ПЛАСТ-КОМ»…..61

3.3 Вибір програми оптимізації операційних витрат підприємств з виготовлення металопластикових віконних конструкцій ……71

Висновки до розділу 3……...76
ВИСНОВКИ……..79
ПЕРЕЛІК ПОСИЛАНЬ НА ДЖЕРЕЛА…….....92
ДОДАТКИ

ВСТУП

Операційні витрати підприємства є важливою не тільки економічною, але й обліково-аналітичною категорією, яка істотно впливає на обсяги та динаміку прибутку. Тому ретельне ведення обліку та оперативний аналіз цих витрат з метою оптимізації їх величини стає однією із важливих задач системи управління на будь-якому підприємстві.

Серед науковців, які тривалий період публікують результати досліджень з удосконалення методології управління витратами, доцільно виділити таких видатних зарубіжних економістів, як Р. Гаррисон [61], Б. Нідлз [64], Г. Фандель [59], Ч. Хорнгрен [62], Дж. Фостер [60], та вітчизняних вчених П. Атамас, В. Завгородній, О. Орлов, М. Пушкар, М. Чумаченко та інші.

Дослідженням витрат на підприємстві займалися багато вчених як у нашій країні, так і за кордоном. У своїх роботах різні аспекти проблеми висвітлювали науковці А. Ясінська [58], Ю. Цал-Цалко [52], Т. Карпова, В. Панасюк, М. Чумаченко.

Існуючі праці характеризуються вагомими науковими результатами, однак, залишається невирішеним ряд питань. Зокрема, потребує подальших досліджень неузгоджений термінологічний апарат, недостатня урегульованість нормативними документами складу та порядку обліку операційних витрат, що знижує якість методики їх економічного аналізу, ускладнює процес ефективного управління, обумовлюють необхідність наукового обґрунтування і розробки практичних рекомендацій щодо удосконалення економічного аналізу цих витрат, що визначає актуальність вибору теми дипломної роботи.

Можна констатувати, що керівництво кожного підприємства повинне використовувати такий механізм формування витрат, який дасть змогу отримати повну інформацію про витрати на виготовлення та реалізацію продукції. Саме така інформація є гарантією успіху підприємства у конкурентному середовищі.

Вчасне реагування на відхилення витрат від нормативних значень дасть змогу попередити зростання загального розміру витрат, що прямо пропорційно впливають на собівартість продукції і прибуток підприємства.

Від величини витрат залежить прибутковість підприємства, тому ефективне управління витратами, яке передбачає мінімізацію їхньої загальної величини є надзвичайно важливим. Перевищенням величини витрат над величиною отриманих доходів можна пояснити високу збитковість роботи підприємства. У такому разі варто звернути увагу на впровадження цілісної системи управління витратами на підприємствах.

Головним мотивом діяльності будь-якого підприємства в умовах ринку є максимізація прибутку. У свою чергу, прибуток підприємства залежить від впливу багатьох чинників, головними з яких є витрати виробництва та реалізації (собівартість продукції) та попит на неї продукцію. Тобто, якщо витрати являють собою один з найважливіших чинників, що обмежують загальний розмір прибутку, то керівництву будь-якого підприємства необхідно здійснювати постійний аналіз витрат та планування їх величини на майбутнє.

Метою дослідження є теоретичне обґрунтування та наукова розробка рекомендацій і пропозицій щодо шляхів зниження операційних витрат підприємств з виготовлення металопластикових віконних конструкцій.

Поставлена мета досягається вирішенням наступних завдань:

1) проаналізувати економічну сутність та надати класифікацію витрат на промисловому підприємстві;

2) ознайомитися з нормативно-правовим забезпеченням з обліку і аналізу операційних витрат;

3) розглянути методи оптимізації витрат на промисловому підприємстві та запропонувати систему показників для оцінки ефективності використання витрат;

4) дослідити ринок металопластикових вікон в Україні;

5) проаналізувати діяльність підприємства ТОВ «ПЛАСТ-КОМ»;

6) дослідити структуру та динаміку загальних витрат підприємства;

7) проаналізувати динаміку та структуру операційних витрат підприємства;

8) визначити ефективність операційних витрат підприємства;

9) запропонувати шляхи зниження операційних витрат підприємств з виготовлення металопластикових віконних конструкцій.

Об'єктом дослідження є процес аналізу операційних витрат підприємств з виготовлення металопластикових віконних конструкцій.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, методичних та практичних аспектів щодо пошуку шляхів зниження операційних витрат підприємств з виготовлення металопластикових віконних конструкцій.

Методи дослідження. Під час дослідження застосовувалися методи індукції і дедукції для визначення загальних тенденцій розвитку обліку витрат; методи теоретичного узагальнення і порівняння – для розкриття сутності і змісту витрат як економічної категорії. Методи причинно-наслідкового та абстрактно-логічного зв’язку використовувалися для вдосконалення класифікації витрат, визначення взаємозв’язку методів обліку витрат і калькулювання; спостереження – для визначення стану обліку на підприємствах. З метою обґрунтування вибору баз розподілу загальновиробничих витрат ТОВ «ПЛАСТ-КОМ» використовувалися статистичні методи дослідження, а також методи економічного аналізу, економіко-математичні методи.

Інформаційною базою дослідження є законодавчі та нормативні акти, що регламентують порядок оподаткування, обліку й аналізу операційних витрат підприємства, наукові праці вітчизняних та зарубіжних учених з цих питань, матеріали науково-практичних конференцій, статистична інформація, періодичні видання, практичні дані досліджуваного підприємства.

Практична значущість отриманих результатів роботи полягає у розробці та впровадженні пропозицій щодо зниження операційних витрат підприємств з виготовлення металопластикових віконних конструкцій.

У першому розділі магістерської роботи досліджено теоретичні та методичні основи витрат підприємства, а саме: визначено суть та значення поняття «витрати» та «операційні витрати», розглянуто класифікацію витрат підприємства, розглянуто структуру операційних витрат. Наведено методику аналізу та оцінки операційних витрат для підприємств з виготовлення металопластикових віконних конструкцій.

У другому розділі магістерської роботи проведено дослідження ринку металопластикових вікон в Україні, а також наведено характеристику підприємств з виготовлення металопластикових віконних конструкцій. Проаналізовано основні техніко-економічні показники, динаміку та структуру загальних витрат ТОВ «ПЛАСТ-КОМ», а також проаналізовано операційні витрати підприємства. Визначено ефективність операційних витрат ТОВ «ПЛАСТ-КОМ».

У третьому розділі наукового дослідження виділено основні шляхи зниження операційних витрат підприємств з виготовлення металопластикових віконних конструкцій. Удосконалено процес управління витратами у ТОВ «ПЛАСТ-КОМ», а також запропоновано програму оптимізації операційних витрат підприємств з виготовлення металопластикових віконних конструкцій.

Структура роботи. Магістерська робота складається зі вступу, трьох розділів й висновків, списку використаних джерел із 65 найменувань. Основний зміст роботи викладено на 98 сторінках друкованого тексту, включаючи 12 таблиці і 20 рисунків.

РОЗДІЛ 1
ТЕОРЕТИЧНІ ТА МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ АНАЛІЗУ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ ПІДПРИЄМСТВА

1.1 Операційні витрати: характеристика, склад та класифікація

Розвиток конкретного підприємства основною мірою залежать від витрат та управління ними [10,15,17,18,46,63]. Діяльність виробничого підприємства тісно пов’язана із формуванням, аналізом, оцінкою та оптимізацією витрат. При виробництві власної продукції у підприємства виникають певні витрати. Це витрати на оплату праці, на придбання та зберігання сировини та матеріалів, на виготовлення продукції, її зберігання, транспортування та реалізацію, а також витрати на аналіз ринку, на збільшення та покращення асортименту кінцевого продукту.

Поняття «витрати» можна назвати самим невизначеним терміном у обліку, оскільки його можна інтерпретувати по різному: як зменшення економічної вигоди в результаті вибуття коштів, чи обсяг спожитих виробничих факторів, що потрібні для здійснення господарської діяльності підприємства, або грошовою оцінкою усіх ресурсів, використаних на виробництві, ще це спожиті виробничі фонди, або вибуття ресурсів чи інше використання активів.

Зміст поняття «витрати» в бухгалтерському обліку пов’язане з визначенням фінансового результату – чистого прибутку або збитку за певний звітний період для складання фінансової звітності.

Існують різні теорії трактування сутності витрат діяльності підприємства за своєю економічною сутністю, галузевою ознакою та іншими напрямками, які відображені в таблиці 1.1.

Таблиця 1.1 — Трактування поняття «витрати» з точки зору економічної теорії

Автор	Визначення витрат
О. Біла [10, с. 196]	Витрати – це виражені в грошовій формі поточні витрати трудових, матеріальних, фінансових і інших видів ресурсів на виробництво продукції.
М. Грещак [24, с. 37]	Витрати – це обсяг використаних ресурсів підприємства у грошовому вимірі для досягнення певної мети – це витрати підприємства.
С. Ковтун [20, с. 115]	Витрати – це грошове вираження використання виробничих ресурсів, у результаті якого здійснюється виробництво і реалізація продукції.
Г. Козаченко [23, с. 131]	Витрати – це загальноекономічна категорія, яка характеризує використання різних речовин та сил природи в процесі господарювання.
Є. Овчаренко [33, с. 43]	Витрати підприємства формуються в процесі використання ресурсів при здійсненні певної його діяльності. Вони мають цільову спрямованість.
М. Скрипник [44]	Витрати – це грошова оцінка вартості матеріальних, трудових, фінансових, природних, інформаційних та інших видів ресурсів на виробництво та реалізацію за певний період часу.
Ю. С. Цал-Цалко [51, с. 205]	Витрати – це спожиті затрати, тобто збільшення зобов’язань чи зменшення активів у процесі поточної діяльності для отримання доходу (фінансового результату) звітного періоду.

Більшість економістів вважають, що витрати – це обґрунтоване умовами господарської діяльності споживання матеріальних, трудових і фінансових ресурсів. Під економічними операційними витратами розуміють суму грошей, яку можна отримати при найвигіднішому з усіх можливих альтернативних варіантів використанні ресурсів. На нашу думку, найбільш сформованим є наступне визначення: витрати операційної діяльності – витрати підприємства, пов’язані з його основною (спрямованою на виробництво або реалізацію продукції, товарів, робіт, послуг, що є головною метою створення підприємства і забезпечує основну частку його доходу) діяльністю, а також операціями, які її забезпечують або спричинені цією діяльністю [45].

Зазначені вище підходи лише частково відображають сутність поняття «витрати»: відсутність єдиного підходу до визначення витрат, з одного боку, передбачає їх різне трактування суб’єктами господарювання, а з іншого боку

дозволяє оцінити понесені витрати в залежності від місця їх виникнення, ролі чи ефективності на підприємстві.

Класифікація витрат є дуже важливою для розуміння того, як ними управляти. Класифікація витрат – це поділ їх на класи на основі певних загальних ознак об'єктів і закономірних зв'язків між ними. Причому, чим більше виділено ознак класифікації, тим вищий ступінь пізнання об'єктів [1, с. 217].

Витрати являють собою грошову оцінку вартості різних видів ресурсів, що використовуються у виробничому процесі та при реалізації продукції за певний час, а також відіграють важливу роль при оцінці ефективності роботи всього підприємства, що інтерпретується в різних економічних теоріях як результативність, продуктивність і економічність [4].

У сучасних умовах господарювання ефективне управління підприємством передбачає насамперед контроль операційних витрат, які формують собівартість продукції. Поняття операційних витрат науковці розуміють по-різному. Так, В.М. Гончаров під операційними витратами (собівартість) розуміє виражені в грошовій формі витрати трудових, матеріальних, нематеріальних, фінансових ресурсів на здійснення операційної діяльності.

І.А. Бланк вважає, що поточні (операційні) витрати підприємства представлені витратами, які в різних галузях набувають різної форми:

а) «витрати виробництва – виражені у грошовій формі операційні витрати трудових, матеріальних, нематеріальних і фінансових ресурсів на виробництво продукції»;

б) «витрати обігу – виражені в грошовій формі операційні затрати трудових, матеріальних, нематеріальних і фінансових ресурсів на здійснення торговельної (торговельно-посередницької, збутової) діяльності підприємства»;

в) «витрати розміщення – витрати, пов'язані розміщенням емітованих підприємством цінних паперів (акцій, облігацій) на первинному фондовому ринку».

Заслуговують на увагу дослідження канадських вчених, зокрема, Д.Р. Херсена, М.М. Моувента інших [49, с. 39], які під витратами (Cost) розуміють пожертву грішми або грошовими еквівалентами за товари та послуги, від яких очікується, що вони принесуть поточну чи майбутню вигоду для організації. Вони кажуть «грошові еквіваленти», оскільки негрошові ресурси можна обміняти на бажані товари або послуги, наприклад, можна обміняти обладнання на матеріали, що використовуються для виробництва. З вищенаведеного ми можемо дійти висновку, що витрати – це грошова міра ресурсів, використаних для досягнення певної вигоди.

Ф.Ф. Бутинець [4, с. 622] розрізняє поняття бухгалтерських та економічних витрат: під економічними витратами варто розглядати «затрати втрачених можливостей», тобто суму грошей, яку можна отримати за найбільш ви-гідного з усіх можливих альтернативних варіантів використання ресурсів, а бухгалтерські витрати означають тільки конкретні витрати ресурсів.

Як об’єкт обліку витрати являють собою зменшення економічних вигод у вигляді вибуття активів або збільшення зобов’язань, що приводять до зменшення власного капіталу (за винятком зменшення капіталу за рахунок його вилучень або розподілення власниками).

Для ефективного управління операційними витратами підприємства важливим є здійснення якісної їх класифікації, яка буде використовуватись у процесі обліку, аналізу, калькулювання, планування і контролю, формувати виробничу собівартість продукції.

Для того щоб витрати можна було проаналізувати і правильно оцінити, їх необхідно класифікувати. Сьогодні існує полеміка між науковцями щодо виокремлення класифікаційних ознак розподілу операційних витрат. Нами здійснено спробу систематизувати погляди науковців щодо класифікації операційних витрат підприємства за основними класифікаційними ознаками та узагальнити в табл. 1.2.

Таблиця 1.2 – Систематизація видів операційних витрат підприємства за основними класифікаційними ознаками

Ознаки класифікації операційних витрат підприємства	**Види витрат за відповідними ознаками класифікації**
1	**1**
За економічним змістом	• матеріальні витрати; • витрати на оплату праці; • відрахування на соціальні заходи;

Продовження табл. 1.2

1	**2**
	• амортизація необоротних активів; • інші витрати
За видами затрат	• витрати за економічними елементами, витрати за статтями калькуляції
За змістом операційного процесу	• операційні витрати, пов'язані з виробництвом продукції; • операційні витрати, пов'язані зі збутом продукції; • повні операційні витрати
За періодами	• витрати поточного періоду, • витрати майбутніх періодів
За видами продукції	• витрати на вироби, роботи, послуги
За ступенем участі у виробничому процесі	• прямі, накладні
За способом перенесення вартості на продукцію	• прямі, непрямі
За ступенем впливу обсягу виробництва на рівень витрат	• змінні, постійні

Джерело: сформовано на основі джерел [1; 21]

Варто відзначити, що вищенаведена класифікація витрат використовується у процесі обліку, аналізу, калькуляції, планування і контролю витрат, що формують виробничу собівартість продукції. Групування витрат за економічними елементами дає можливість встановити потребу в основних та оборотних засобах, показує кількість засобів які було потрачено під час виробництва, незалежно від їх виробництва і цілей використання. Ці витрати стосуються лише операційної діяльності підприємств і дають змогу провести аналіз складу, структури та ефективності витрат. Групування витрат за статтями калькуляції дає змогу визначити цільове використання витрат, узагальнити їх за місцем виникнення відповідно до виготовленої продукції [33, с. 83].

Як свідчить теорія та практика, на кожному підприємстві існує набір факторів, що утворюють витрати операційної діяльності, при цьому витратоутворюючі фактори поділяються на структурні та функціональні. До структурних факторів віднесено масштаб, діапазон, досвід, технологію, складність операційної діяльності, тобто такі витратоутворюючі фактори, якими оперують під час управління собівартістю реалізованої продукції. До функціональних факторів віднесено ефективність планування, залучення досвідченої робочої сили, комплексне управління якістю, вибір найкращого варіанта використання потужностей, використання партнерських зв'язків з постачальниками та замовниками, тобто такі витратоутворюючі фактори, якими оперують під час управління конкурентоспроможністю готової продукції [47, с. 129].

З урахуванням трактування сутності понять «витрати» та «операційна діяльність» у НПСБО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», а також «витрати» у ПСБО 16 «Витрати» [37], під операційними витратами (або витратами операційної діяльності) вітчизняного підприємства як обліковоаналітичним об'єктом запропоновано розуміти вибуття активів, пов'язане з виробництвом або реалізацією продукції, яке відбувається під впливом структурних та функціональних факторів операційної діяльності та забезпечує одержання конкурентних переваг у галузі функціонування в сучасних умовах господарювання. Схематично запропоноване визначення ілюструє рисунок 1.1.

Варто відзначити, що класифікація операційних витрат є їх систематизацією та групуванням для потреб управління операційними витратами підприємства і інформація про операційні витрати, яка згрупована різними способами, потрібна для ефективного управління підприємством.

Отже, поняття «витрати» певним чином пов'язане з поняттям «ресурси», тому що будь-яка діяльність підприємства неможлива без витрат ресурсів. Спочатку мають місце витрати ресурсів, а потім – результати, пов'язані із цими

витратами. Таким чином, доцільно під витратами розуміти вартісне вираження абсолютної величини споживаних ресурсів, необхідних для здійснення виробничо-господарської діяльності підприємства і досягнення ним поставленої мети.

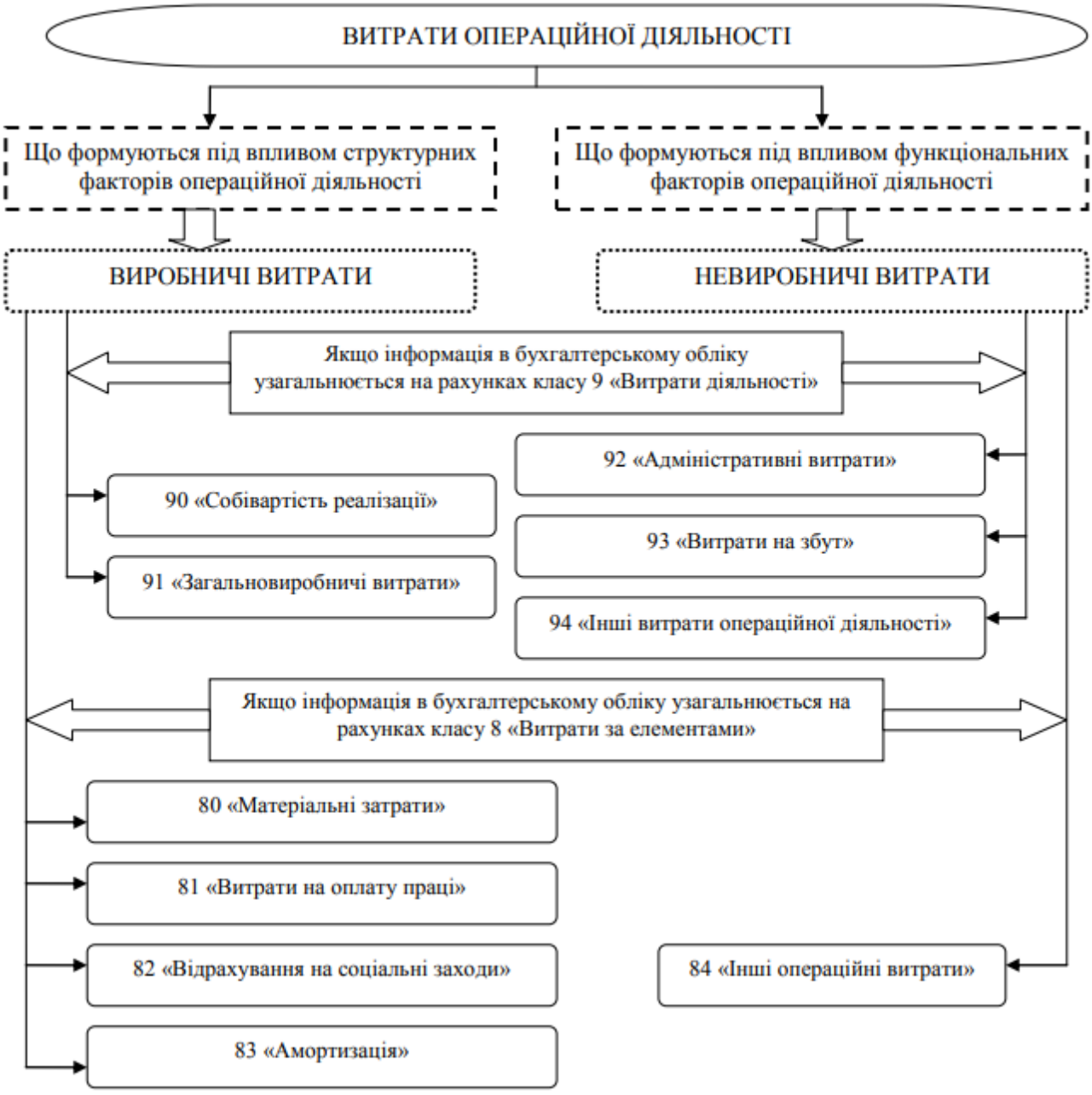

Рисунок 1.1 – Формалізована характеристика «витрат» (витрат операційної діяльності) вітчизняного підприємства як обліково-аналітичного об’єкта [59, с. 12]

1.2. Основні завдання, принципи та нормативне забезпечення обліку операційних витрат підприємства

Особливу увагу при відображенні витрат операційної діяльності підприємства необхідно приділити операційним витратам, зокрема визначенні їхнього складу і величини витрат та віднесення до витрат періоду чи включення до собівартості. Прийняття даного рішення впливатиме на формування ціни на продукцію (робіт, послуг), показники рентабельності, а також визначатиме ефективність управління підприємством загалом.

До основних завдань операційних витрат відносять своєчасне, повне та достовірне відображення витрат діяльності, їх обробка та надання зведеної інформації щодо витрат у звітах зацікавленим користувачам для прийняття ними рішень. Також одним із завдань є виявлення і мобілізація наявних на підприємстві резервів виробництва з метою систематичного зменшення витрат. Зниження операційних витрат можна досягнути за рахунок економного використання сировини та матеріалів, палива, енергії, ефективнішого використання виробничих потужностей.

Для організації обліку операційних витрат на підприємстві згідно норм чинного законодавства необхідно дотримуватися правил їх обліку, що встановленні різними нормативними документами. В Україні регламентація питань обліку і аналізу операційних витрат здійснюється на трьох рівнях (рис. 1.2).

Методологічні принципи формування в бухгалтерському обліку інформації про витрати підприємства, а отже операційні витрати та її розкриття у фінансовій звітності визначає Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати» [54].

У бухгалтерському обліку витрати відображаються при дотриманні певних умов. Витрати визнаються витратами певного періоду одночасно з визнанням доходу, для отримання якого вони здійснені. Це відповідає принципам міжнародних стандартів фінансової звітності і застосовуваному у національних

стандартах принципу відповідності витрат доходам. Якщо витрати неможливо прямо пов'язати з доходами певного періоду, то вони відображаються у складі витрат того звітного періоду, в якому вони були здійснені [19, с. 227].

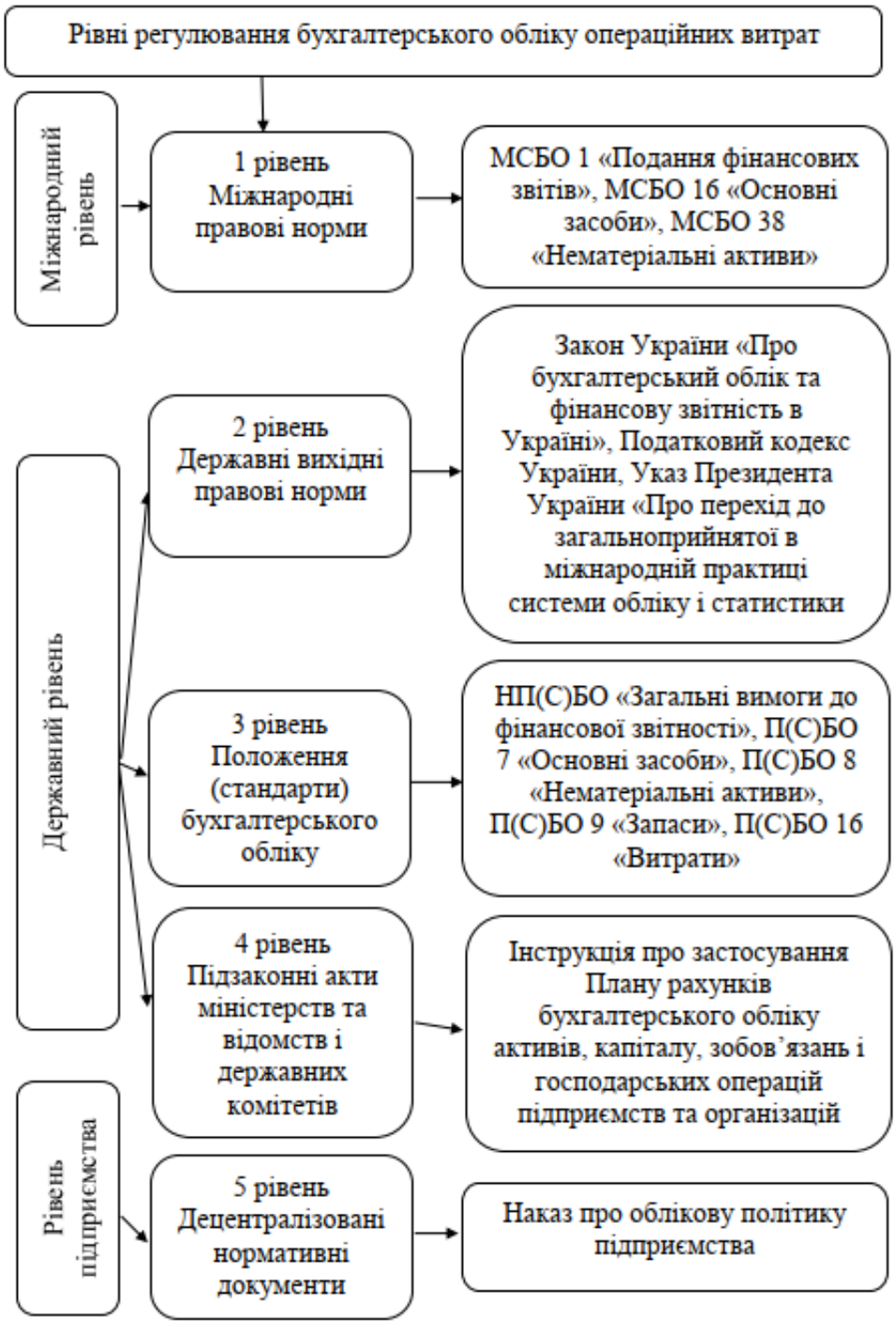

Рисунок 1.2 – Рівні нормативного регулювання операційних витрат

Норми Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 16 «Витрати» суворо регламентують умови визнання витрат підприємства.

Згідно з п. 5-8 Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 16 Витрати» витрати визнаються за наступних умов:

1. Зменшення активів або збільшення зобов'язань, які призводять до зменшення власного капіталу підприємства (крім зменшення капіталу за рахунок його вилучення або розподілу власниками).

2. Визнання на основі систематичного і раціонального розподілу економічних вигод, які забезпечує актив протягом декількох звітних періодів.

3. Негайне визнання, якщо економічні вигоди не відповідають або перестають відповідати критеріям активів підприємства.

4. Можлива достовірна оцінка суми витрат.

5. Витрати, які неможливо прямо пов'язати з доходом певного періоду, відображені у витратах того звітного періоду, в якому їх було здійснено.

Нормативно-правове забезпечення обліку і контролю – це сукупність нормативно-правових актів найвищих гілок влади у державі (законодавчої, виконавчої та представницької), Міністерства фінансів України, інших міністерств та відомств, і, власне, кожного підприємства зокрема, що забезпечують повноцінне функціонування та динамічний розвиток бухгалтерського обліку та фінансової звітності в Україні [50].

Еволюція витрат як категорії породжується: законодавчо-нормативними носіями (законами, положеннями, постановами, рекомендаціями тощо) у різному часовому просторі людства; науковими дослідженнями витрат як історичної категорії, як об'єкта обліку, аналізу, планування, управління чи іншого виду діяльності; їх розумінням на державному рівні та в міжнародному просторі тощо [31].

Облік та аналіз витрат підприємства засновується на нормативно-правовій базі, інструктивних документах та методичних рекомендаціях. Огляд нормативної бази та законодавчих документів наведено у таблиці 1.3.

Таблиця 1.3 – Нормативні документи з питань обліку витрат підприємства

Документ	Короткий зміст	Використання в обліковому процесі
Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні. Закон України прийнятий ВР України від 16.07.1999 р. №996-XV (із змінами і доповненнями) [12]	Основні принципи бухгалтерського обліку та фінансової звітності. Організація бухгалтерського обліку на підприємстві. Первинні облікові документи та регістри бухгалтерського обліку. Загальні вимоги до фінансової звітності	Регламентує організацію обліку витрат та відображення результатів обліку у фінансовій звітності
Положення (Стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати» від 31.12.1999 р. №318 (із змінами і доповненнями) [39]	Засади формування в бухгалтерському обліку інформації про витрати підприємства та її розкриття в фінансовій звітності	Для організації обліку операцій, пов'язаних з витратами підприємства
Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. №2755-VI (із змінами і доповненнями) [36]	Перелік платників податку. Ставка податку, правила ведення податкового обліку. Зарахування податку до бюджету. Відповідальність платників податку	Для перевірки правильності визначення витрат підприємства в грошовій, матеріальній та нематеріальній формах
НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» від 07.02.2013 №73 (із змінами і доповненнями) [32]	Визначаються мета, склад і принципи підготовки фінансової звітності та вимоги до визнання і розкриття її елементів	Правильність визнання витрат, контроль порядку їх відображення у фінансовій звітності, а також для їх економічної характеристики
Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій затв. наказом Мінфіну №291 від 30.11.99 р. (із змінами і доповненнями) [31]	Встановлює призначення і порядок ведення рахунків бухгалтерського обліку для узагальнення методом подвійного запису інформації про наявність і рух активів, капіталу, зобов'язань та факти фінансово-господарської діяльності підприємств	Для організації бухгалтерського обліку

При визнанні та оцінці витрат в Україні користуються П(С)БО 16 «Витрати», проте в міжнародній практиці витратам не присвячено окремого стандарту. Певні основи даного поняття розкриваються у Концептуальній основі фінансової звітності, Міжнародному стандарті бухгалтерського обліку (МСБО) 1 «Подання фінансової звітності», МСБО 2 «Запаси», МСБО 16 «Основні засоби» та ін. Основною проблемою при визнанні витрат та їх оцінці є розбіжності, що

існують між П(С)БО 16 та міжнародними стандартами в частині відображення витрат. Порівнюючи оцінку та визнання витрат за МСБО та П(С)БО можна зробити висновок про те, що основними ознаками порівняння є: визначення терміну «витрати», класифікація та групування витрат, елементи витрат, визнання витрат та оцінка витрат.

Отже, правильний облік операційних витрат суб'єкта господарювання є запорукою його ефективної діяльності. Для покращення облікового процесу необхідно починати із вдосконалення нормативно-правової бази. При аналізі операційних витрат доцільно зосереджувати увагу на їх походженні та видах, формуванні аналітичної інформації щодо взаємозв'язку доходів і витрат. Їх правильне дослідження та вивчення забезпечує прибутковість діяльності підприємств.

1.3 Методика оптимізації витрат на промисловому підприємстві та ефективність їх використання

Оптимізація витрат на промисловому підприємстві – це процес мінімізації витрат при збереженні або підвищенні якості продукції чи послуг. Цей процес передбачає визначення та аналіз усіх витрат підприємства, а потім пошук способів скоротити ці витрати без негативного впливу на бізнес-операції чи якість продуктів чи послуг.

Зменшення витрат на підприємстві стосується процесу визначення та впровадження заходів для зменшення витрат, які компанія несе під час своєї діяльності. Мета скорочення витрат полягає в тому, щоб підвищити прибутковість підприємства шляхом збільшення його доходу або зменшення його витрат, або обох. Зниження витрат може бути досягнуто за допомогою різноманітних заходів, таких як оптимізація виробничого процесу, контроль рівня запасів, впровадження енергоефективних практик, покращення контролю якості та переговори про кращі ціни з постачальниками, серед іншого.

Впровадження заходів із економії витрат вимагає ретельного планування, моніторингу та оцінки, щоб забезпечити досягнення бажаних результатів без шкоди для якості продукції чи послуг, які пропонує підприємство.

До основних заходів, що впливають на зниження витрат на підприємстві, відносяться:

1. Оптимізація виробничих процесів і використання ресурсів для усунення неефективності та зменшення відходів.

2. Впровадження нових технологій та автоматизація виробничих процесів для підвищення ефективності та зниження трудовитрат.

3. Переговори про кращі ціни та умови з постачальниками для зниження вартості сировини та інших ресурсів.

4. Впровадження енергоефективних практик та використання відновлюваних джерел енергії для зменшення витрат на енергію.

5. Контроль рівня запасів і зменшення надлишкових запасів, щоб уникнути відходів і зменшити витрати на зберігання.

6. Удосконалення процесів контролю якості, щоб зменшити кількість бракованих продуктів і мінімізувати витрати на переробку або повернення.

7. Впровадження систем обліку та аналізу витрат для визначення областей, де витрати можна скоротити, і для моніторингу ефективності заходів зі скорочення витрат.

8. Навчання та розвиток персоналу для підвищення продуктивності та ефективності, а також для зменшення обороту та пов’язаних з ним витрат.

9. Впровадження ініціатив щодо економії витрат і програм стимулювання для заохочення працівників до визначення та впровадження заходів економії.

10.Постійний моніторинг і перегляд витрат для виявлення нових можливостей для скорочення та оптимізації витрат.

Підходи до оптимізації витрат на підприємстві. Аналіз і скорочення прямих витрат: передбачає аналіз і скорочення прямих витрат, пов’язаних із виробництвом товарів або послуг. Наприклад, компанія може знизити вартість

сировини, закуповуючи її у дешевших постачальників або домовившись про кращі ціни з існуючими постачальниками.

Виявлення та усунення непотрібних витрат: передбачає виявлення та усунення непотрібних витрат, які не є критичними для діяльності підприємства. Наприклад, компанія може скоротити офісні витрати, переїхавши в менший офіс або скоротивши несуттєві витрати, як-от витрати на розваги чи відрядження.

Підвищення продуктивності: передбачає підвищення ефективності та продуктивності робочої сили, що може допомогти зменшити витрати, пов’язані з оплатою праці. Наприклад, компанія може інвестувати в програми навчання та розвитку, щоб допомогти співробітникам працювати ефективніше, або в технологію автоматизації, яка може допомогти зменшити потребу в фізичній праці.

Оптимізація ланцюга постачання: передбачає оптимізацію ланцюга постачання для зменшення витрат, пов’язаних з логістикою та транспортуванням. Наприклад, компанія може зменшити витрати на транспортування, оптимізувавши маршрути доставки або використовуючи більш економічні варіанти транспортування.

Оптимізація витрат необхідна для успіху будь-якого промислового підприємства. Оптимізуючи витрати, компанія може підвищити свою прибутковість, конкурентоспроможність і фінансову стабільність, забезпечити свою довгострокову життєздатність на ринку.

Методи оптимізації витрат на промисловому підприємстві [7]:

Ощадливе виробництво (англ. Lean Production) – цей підхід спрямований на зменшення відходів і підвищення ефективності шляхом оптимізації процесів, усунення непотрібних етапів і мінімізації запасів.

Загальне управління якістю (англ. Total Quality Management, TQM) – цей підхід наголошує на безперервному вдосконаленні шляхом виявлення та усунення дефектів, удосконалення процесів і підвищення рівня задоволеності клієнтів.

Шість сигм (англ. Six Sigma) – це керований даними підхід до вдосконалення процесу, який використовує статистичні методи для виявлення та усунення дефектів, помилок і варіацій у процесах.

Розробка вартості (англ. Development of Value) – цей підхід зосереджений на виявленні можливостей зниження витрат шляхом аналізу вартості кожного компонента продукту чи послуги та визначення шляхів зниження витрат без шкоди для якості.

Аутсорсинг (англ. Outsourcing) – це передбачає передачу неосновних функцій або послуг стороннім постачальникам або постачальникам для зменшення витрат, пов’язаних із оплатою праці, інфраструктурою та іншими накладними витратами.

Автоматизація (англ. Automation) – це передбачає використання технологій і автоматизації для зменшення витрат на робочу силу, підвищення продуктивності та оптимізації процесів.

Переговори з постачальниками (англ. Negotiations with Suppliers) – це включає переговори про кращі ціни та умови з постачальниками для зниження вартості сировини, компонентів або послуг.

Енергоефективність (англ. Energy Efficiency) – це передбачає оптимізацію споживання енергії та використання енергоефективного обладнання та процесів для зменшення витрат на енергію.

Загалом методи оптимізації витрат можуть допомогти промисловим підприємствам знизити витрати, підвищити ефективність і конкурентоспроможність і, зрештою, досягти довгострокового успіху на ринку.

Вивчення методів оптимізації витрат на промисловому підприємстві є важливим, оскільки допомагає збільшити ефективність діяльності підприємства та покращити його фінансові результати. Зменшення витрат може допомогти знизити вартість продукції або послуг, що робить їх більш доступними для споживачів та підвищує конкурентоспроможність підприємства на ринку.

Крім того, оптимізація витрат дозволяє підприємству збільшити прибутковість та рентабельність, що є важливими показниками успішності підприємства. Це допомагає забезпечити фінансову стійкість та стабільність підприємства в довгостроковій перспективі.

Крім того, оптимізація витрат може зменшити екологічний вплив підприємства, знизивши використання ресурсів та енергії, що відповідає вимогам сталого розвитку та екологічної відповідальності.

Таким чином, вивчення методів оптимізації витрат на промисловому підприємстві є важливим кроком у забезпеченні його успішної діяльності, ефективності та стійкості в довгостроковій перспективі.

Для оцінки ефективності управління витратами та дієвого їх контролю пропонується система показників, яку наведено у таблиці 1.4.

Таблиця 1.4 Система оціночних показників, які пропонуються для оцінки ефективності витрат

Показник	Методика розрахунку показник
1	2
1. Загальні операційні витрати на 1 грн. операційних доходів	Загальні операційні витрати чистий дохід + інші операційні доходи
1.1. Коефіцієнт питомої собівартості реалізованої продукції	Собівартість реалізованої продукції (рах. 90) чистий дохід + інші операційні доходи
1.2. Коефіцієнт питомих адміністративних витрат	Адміністративні (рах. 92) чистий дохід + інші операційні доходи
1.3. Коефіцієнт питомих витрат на збут	Витрати на збут (рах. 93) чистий дохід + інші операційні доходи
1.4. Коефіцієнт питомих інших операційних витрат	Інші операційні витрати (рах. 94) чистий дохід + інші операційні доходи
2. Загальні витрати від звичайної діяльності на 1 грн. загальних доходів від операційної діяльності	Загальні витрати діяльності (90, 92, 93, 94, 95, 96, 97) Загальні доходи діяльності (70, 71, 72, 73, 74)
2.1. Коефіцієнт питомих операційних витрат	Операційні витрати Загальні доходи діяльності
2.2. Коефіцієнт питомих втрат від участі в капітал	Втрати від участі в капіталі Загальні доходи діяльності
2.3. Коефіцієнт питомих фінансових витрат	Фінансові витрати Загальні доходи діяльності
2.4. Коефіцієнт окупності інших витрат	Інші витрати (97) Загальні доходи діяльності
3. Витрати на 1 грн. доходів від іншої операційної діяльності	Витрати іншої операційної діяльності (94) Доходи іншої операційної діяльності (71)

Продовження табл. 1.4

1	2
4. Витрати на 1 грн. доходів від інвестиційної діяльності (участі в капіталі)	Втрати від участі в капіталі Доходи від участі в капіталі
5. Фінансові витрати на 1 грн. фінансових доходів	Фінансові витрати Фінансові доходи
6. Витрати на 1 грн. доходів від іншої операційної діяльності	Інші витрати Інші доходи
7. Собівартість реалізованої продукції на 1 грн. чистого доходу від реалізації	Собівартість реалізованої продукції Чистий дохід від реалізації
8. Частка постійних витрат у валовому прибутку	Адміністративні витрати + витрати на збут Валовий прибуток
8.1. Рівень адміністративних витрат у валовому прибутку	Адміністративні витрати Валовий прибуток
8.2. Рівень збутових витрат у валовому прибутку	Витрати на збут Валовий прибуток
9. Рентабельність основної діяльності	Валовий прибуток Собівартість реалізованої продукції
10. Рентабельність операційної діяльності	Прибуток від операційної діяльності Загальні операційні витрати
11. Рентабельність звичайної діяльності	Прибуток від звичайної діяльності Загальні витрати звичайної діяльності
12. Податкове навантаження	Податок на прибуток Фінансовий результат до оподаткування
13. Питомі витрати на податок на прибуток	Податок на прибуток Загальні витрати звичайної діяльності
14. Чиста рентабельність	Чистий прибуток Загальні витрати звичайної діяльності
15. Рівень витрат звичайної діяльності на 1 працівника	Загальні витрати звичайної діяльності Середньооблікова чисельність працівників

Оскільки кожен вид витрат має відповідний вид доходів, доцільно, крім загальних коефіцієнтів окупності витрат (показники 1, 2), ввести цільові показники окупності витрат, тобто порівнювати витрати і доходи, що одержані в результаті відповідного напряму діяльності. Наприклад, витрати-доходи від операційної діяльності, від іншої операційної діяльності, від інвестиційної та фінансової діяльності (показники 3-7).

Оскільки ТОВ «ПЛАСТ-КОМ» є суб’єктом малого підприємництва усі показники розрахувати буде неможливо. Тому проведемо аналіз лише можливих коефіцієнтів, а саме: загальні операційні витрати на 1 грн. операційних доходів,

собівартість реалізованої продукції на 1 грн. чистого доходу від реалізації та чиста рентабельність.

Отже, використання методів управління витратами на промисловому підприємстві є важливим для підвищення його ефективності та прибутковості. При правильному застосуванні цих методів можна досягти значних економічних результатів, таких як зниження витрат на виробництво, покращення якості продукції, збільшення конкурентоспроможності на ринку та підвищення прибутковості підприємства.

Висновки до розділу 1

Отже, за результатами проведеного дослідження теоретичних основ управління процесом формування витрат промислового підприємства варто зробити відповідні висновки:

Дослідження свідчить про відсутність однозначності та єдності в трактуванні таких економічних дефініцій, як витрати, затрати, видатки, що говорить про «витрати» як складну багаторівневу економічну категорію. Вивчення та аналіз літературних джерел дозволяє стверджувати, що кожен автор наголошує на певних нюансах терміна, залишаючи поза увагою інші. Намагання ввести у визначення всі аспекти, що супроводжують цю категорію, для практичних цілей управління витратами не потрібне. Варто відзначити, що під витратами розуміти вартісне вираження абсолютної величини споживаних ресурсів, необхідних для здійснення виробничо-господарської діяльності підприємства і досягнення ним поставленої мети. Вважаємо, що для ефективного управління витратами важливіша їхня класифікація за різними ознаками, які й будуть визначати методичні підходи до регулювання того чи іншого виду витрат.

Визначено структуру операційних витрат промислового підприємства. Вдосконалено класифікацію витрат підприємства для цілей управління, що містить оптимальну кількість ознак, розкриває цільове призначення та економічний зміст окремих видів витрат. Відповідно, необхідно класифікувати

витрати за такими напрямами: для визначення собівартості і фінансового результату, для прийняття управлінських рішень та для контролю і регулювання.

Проведено аналіз нормативно-правового забезпечення операційних витрат промислового підприємства. Без формування інформаційної бази забезпечити дієвий облік та прийняття ефективних управлінських рішень щодо витрат виробництва є неможливим. Для поліпшення нормативно-інформаційного регулювання обліку витрат виробництва на підприємстві необхідно: проводити періодичний перегляд всіх нормативно-правових актів України, пов'язаних з обліком і контролем витрат виробництва з метою виявлення дублювання й неузгодження положень цих актів та неврегульованих ситуацій; організовувати та вчасно оновлювати довідково-інформаційну базу з питань обліку, в тому числі щодо витрат виробництва.

Доведено, що оптимізація витрат на промисловому підприємстві – це процес мінімізації витрат при збереженні або підвищенні якості продукції чи послуг.

Було з'ясовано, що формування ефективної системи управління витратами є вкрай важливим для успіху будь-якого підприємства, оскільки це дозволяє компанії оптимізувати свої витрати, підвищити прибутковість і залишатися конкурентоспроможним на ринку.

Запропоновано систему оцінюючих показників для оцінки ефективності витрат підприємства. Відібрано три показники, які можна розрахувати, для ТОВ «ПЛАСТ-КОМ», а саме: загальні операційні витрати на 1 грн. операційних доходів, собівартість реалізованої продукції на 1 грн. чистого доходу від реалізації та чиста рентабельність.

РОЗДІЛ 2
АНАЛІЗ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ ПІДПРИЄМСТВ З ВИГОТОВЛЕННЯ МЕТАЛОПЛАСТИКОВИХ ВІКОННИХ КОНСТРУКЦІЙ

2.1 Дослідження ринку металопластикових вікон України

Загальний обсяг вироблених світлопрозорих конструкцій у 2022 році оцінюється в 3,0-3,2 млн одиниць. У порівнянні з 2021 роком падіння становило близько 40%. З одного боку, таке суттєве падіння має тільки одне пояснення — військова агресія зі сторони росії. Але, з іншого боку, галузь втрималася і не зважаючи на окуповані та зруйновані деякі виробництва, продовжує працювати, сплачувати податки та зміцнювати економічний фронт України.

Пропонуємо детальний огляд ринку вікон, комплектуючих та результати опитування дилерів віконних компаній.

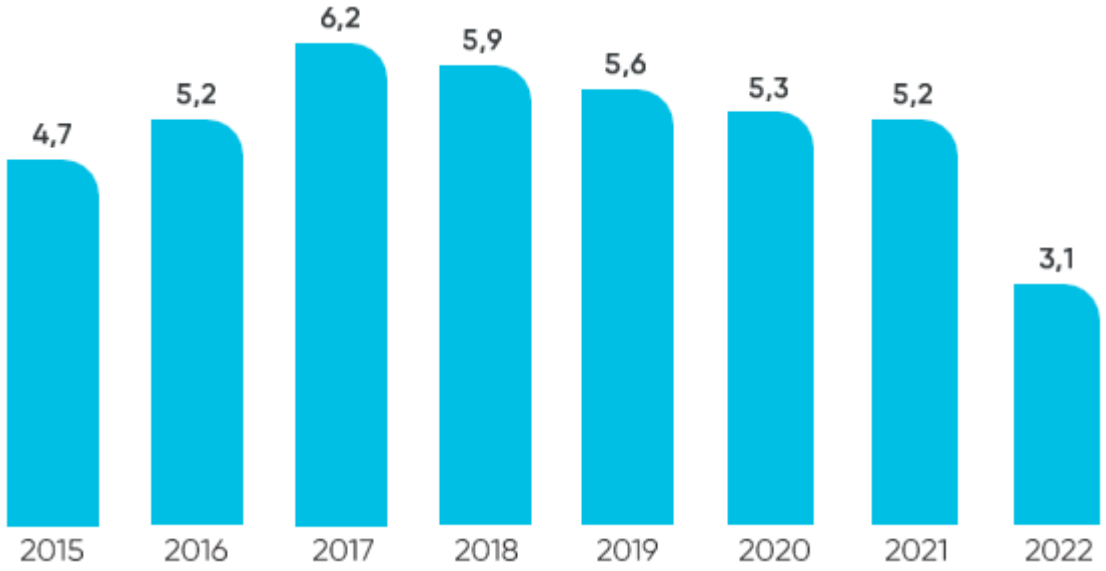

Рисунок 2.1 – Кількість світлопрозорих конструкцій, вироблених в Україні (млн одиниць)

П'ятірка лідерів за кількістю вироблених віконних конструкцій виглядає таким чином (інформація є розрахунковою та може мати похибку до 5%), тис. одиниць:

- «Стеко» — 565-575
- Viknar'off — 400-410
- Фабрика вікон «Екіпаж» — 255-265
- ТОВ «Акорд-С» (ТМ Epsilon) — 155-165
- «Вікна Стиль Трейдінг» — 120-130

Очікувано, що компанії, які працюють на сході, центрі, півдні та півночі країни, втратили більше, ніж компанії, діяльність яких відбувається на заході. Але з поступовим звільненням наших територій, роботи по відновленню там додається і дозволяє хоча б частково компенсувати втрати.

Нажаль, декілька компаній-виробників з початку війни опинилися під окупацією, але маємо сподівання на їх відновлення у 2024 році, враховуючи те, що міста, де вони знаходяться, вже деокуповані.

Трафік у віконних салонах у 2022 році в порівнянні з 2021 роком зображений на рис. 2.2.

Рисунок 2.2 – Трафік у віконних салонах у 2022 році в порівнянні з 2021 роком

Проведений аналіз трафіку у віконних салонах показав, що в 2022 році в половині салонів він впав на 40-60% порівняно з 2021 роком. А в 21% салонів

трафік впав більше ніж на 60%. І лише в 7% салонів трафік впав від 10% до 20% порівняно з 2021 роком.

Загальні продажі салонів у 2022 році відносно 2021 року зображено на рис. 2.3., продаж економ сегменту – на рис. 2.4 та продаж преміум сегменту на рис. 2.5.

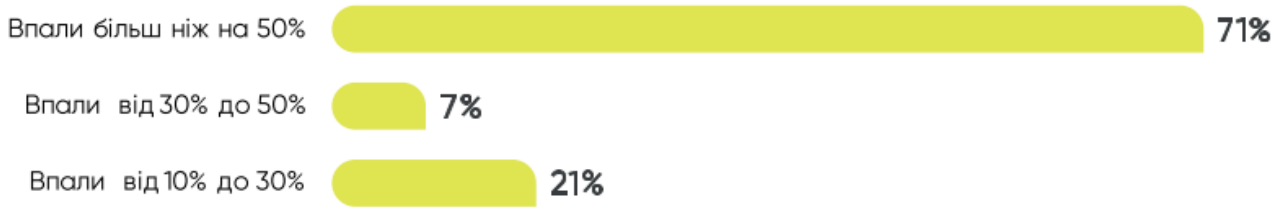

Рисунок 2.3 – Загальні продажі салонів у 2022 році відносно 2021 року

Рисунок 2.4 – Продаж економ сегменту в порівнянні зі стандарт класом у 2022 році

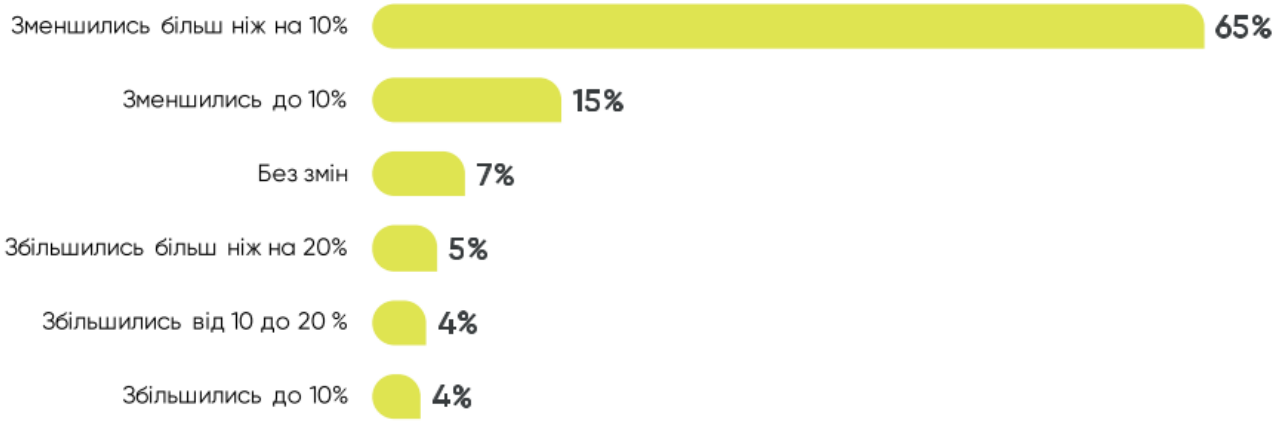

Рисунок 2.5 - Продажі преміум-сегменту у 2022 році в порівнянні з 2021 роком

Проаналізувавши продажі салонів у 2022 році, найбільше постраждав преміум сегмент, тут у 65% салонів продажі впали на більш ніж 10% порівняно з 2021 роком.

Ринок ПВХ профілю у 2022 році теж зазнав досить суттєвих втрат. В окупації опинився один з великих вітчизняних виробників ПВХ профілю — Openteck. Зруйновано виробництво другого по об'ємах виробництва профілю в Україні— компанії Маядо, на початок 2023 року виробництво не відновлено, компанії довелось перелаштовуватися на ввіз профілю. Частково, або повністю зупинялися виробництва інших виробників профілю. На сьогодні більшість виробництв відновила свою роботу, деякі постачальники перейшли на імпорт частини своєї продукції з європейських та турецьких виробництв.

Ще одним викликом для національних виробників профілю стала повна зупинка «Карпатнафтохіму», який з початку війни два місяці ще реалізовував залишки ПВХ сировини, а потім виробники профілю вимушені були купляти сировину за кордоном, сплачуючи «загороджувальне мито», яке свого часу «Карпатнафтохім» пролобіював на високому рівні. Тільки 05.11.2022 року загороджувальне мито було призупинено, активи «Карпатнафтохіму» було конфісковано та передано в управління АРМА. Таким чином, виробники профілю змогли зекономити на відміні мита на сировину, але збільшилася логістична складова, пов'язана з доставкою сировини з Європи, яка не дала змоги отримати здешевлення кінцевого продукту.

Якщо подивитися на цифри, то у 2022 році в Україні було вироблено та імпортовано біля 52-54 тис. тон ПВХ. Торгова марка WDS зберегла свої лідируючі позиції та ситуативно збільшила свою присутність на ринку, довівши свою частку до 26-28% від загального об'єму реалізованого профілю в Україні. Друге місце зайняла компанія Rehau, з часткою ринку в 10%.

З позитивних моментів слід відмітити будівництво заводу Openteck в Тернополі, в планах компанії видати першу продукцію в першому півріччі 2023 року, відновлення роботи компанії «Вікналенд» на своєму виробничому

майданчику. Продовжує працювати, не зважаючи на близькість військових дій, виробничій майданчик компанії Profine Ukraine (м. Запоріжжя). Практично всі національні виробники облаштували свої виробничі майданчики потужними генераторами на випадок планових та позапланових відключень електроенергії.

Фактори, що найбільше впливали на результати продаж у 2022 році представлені на рис. 2.6.

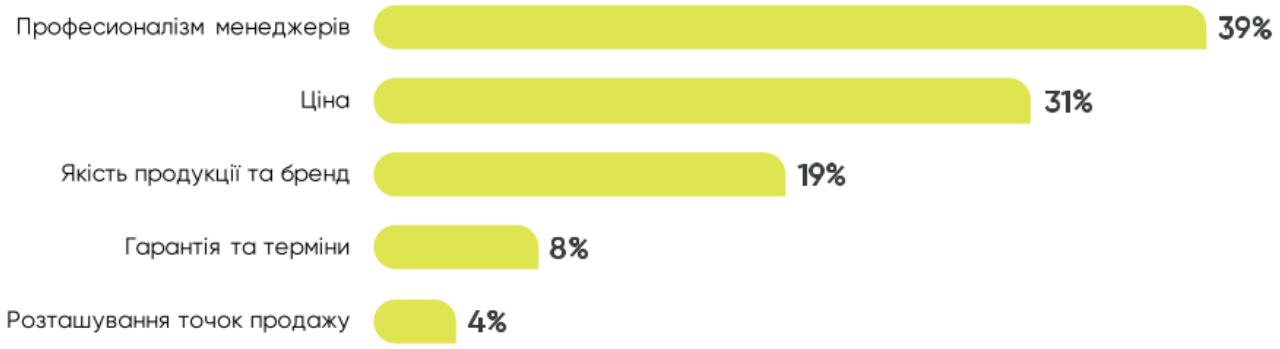

Рисунок 2.6 – Фактори, що найбільше впливали на результати продаж у 2022 році

Варто відмітити, що за результатами опитування дилерів, фактором, який найбільше впливав на результати продаж в 2022 році професіоналізм менеджерів, наступним по вазі була ціна, третю позицію зайняла якість продукції та бренд, потім – гарантія та терміни. Останнім за вагою був фактор розташування точок продажу.

Віконний ринок України зараз переживає перехідний період.

З одного боку, помітно певний спад ринку, який був відчутний ще торік і продовжився у 1-му півріччі поточного року. З іншого боку, активна конкуренція на ринку змушує основних гравців ринку більш активно приділяти увагу своєму розвитку. Ми бачимо, що провідні виробничі компанії галузі все активніше займаються своїм просуванням і щороку приділяють все більше уваги розвитку свого продукту, бренду, сервісу, а також розвиненню дилерської мережі.

У такій ситуації, зрештою, виграє покупець, який вже зараз диктує попит на якісні вікна, додатковий сервіс і гарантії.

Безумовно, віконний ринок України розвивається, але не такими темпами, як би хотілося, з урахуванням воєнного стану, політичної та економічної ситуації в країні.

Тим не менш, ведучі компанії галузі прогнозують утримання обсягів ринку на рівні минулого року чи навіть бачать невелике зростання показників у 2-му півріччі 2023 року.

2.2 Загальна характеристика та особливості функціонування об’єкта дослідження

Товариство з обмеженою відповідальністю «ПЛАСТ-КОМ» займається виробництвом вікон з усіма пов'язаними з цим супутніми послугами, такими як: розрахунок розмірів вікна, його виготовлення, доставка і установка. Всі складові (профіль, фурнітура, склопакет) виробляються власними силами за унікальними технологіями на своєму виробництві компанії, що дозволяє отримати перевагу на діючому ринку. Компанія існує на ринку України з 2019 року, за цей час встигла завоювати лояльність багатьох споживачів, які цінують якість і функціональність вироблених фірмою вікон.

Контрагент ТОВ «ПЛАСТ-КОМ» зареєстрована 16.05.2019 за юридичною адресою Україна, , місто Київ, ВУЛИЦЯ ПОСТ-ВОЛИНСЬКА, Керівником організації є БУКСА ВАЛЕРІЙ ПЕТРОВИЧ. Розмір статутного капіталу складає 100 000,00 грн.

Види діяльності:

- 47.78 Роздрібна торгівля іншими невживаними товарами в спеціалізованих магазинах
- 68.20 Надання в оренду й експлуатацію власного чи орендованого нерухомого майна

- 41.20 Будівництво житлових і нежитлових будівель
- 46.49 Оптова торгівля іншими товарами господарського призначення
- 43.99 Інші спеціалізовані будівельні роботи, н.в.і.у.
- 43.32 Установлення столярних виробів
- 22.23 Виробництво будівельних виробів із пластмас

Підприємство постійно розширює свою діяльність та розвивається, впроваджуючи нові технології та матеріали. Виробництво ТОВ «ПЛАСТ-КОМ» відоме своєю високою якістю продукції та широким вибором.

На підприємстві використовується сучасне обладнання та технології, що дозволяють виготовляти високоякісну продукцію, яка відповідає найвищим стандартам якості. Компанія має великий досвід у галузі виробництва металопластикових вікон, тому її продукція користується попитом не лише на внутрішньому ринку, але й за його межами.

Підприємство відзначається високою якістю своєї продукції та відповідальним підходом до виконання замовлень клієнтів. Крім того, компанія забезпечує своїх працівників сучасним обладнанням та навчанням, що дозволяє їм працювати на високому рівні та забезпечувати якість продукції.

Компанія працює з високоякісними матеріалами та комплектуючими, що гарантує високу міцність, тривалий термін експлуатації та відмінний зовнішній вигляд виробів. Окрім цього, ТОВ ТОВ «ПЛАСТ-КОМ» віддає перевагу екологічно чистим технологіям та матеріалам, що відповідає вимогам сучасного ринку та сприяє покращенню якості життя людей та охороні довкілля.

Загалом, підприємство ТОВ «ПЛАСТ-КОМ» є надійним та професійним партнером для своїх клієнтів та продовжує займати лідируючі позиції на ринку виробництва високоякісної продукції з металопластику.

Виробничий процес на підприємстві ТОВ «ПЛАСТ-КОМ» є добре організованим, що дозволяє забезпечити високу якість продукції та своєчасну доставку клієнтам. Перш за все, на підприємстві проводиться планування виробництва, включаючи планування обсягів продукції та ресурсів для

виробництва. Наступним кроком є замовлення необхідних матеріалів та комплектуючих, а також підготовка виробничих площ та обладнання.

У процесі виробництва метало-пластикових вікон використовується сучасне обладнання та технології. Спочатку, нарізаються профілі з ПВХ та металу, які потім з'єднуються за допомогою спеціальних фурнітур та армування. Далі встановлюються склопакети, що забезпечує високу теплоізоляцію та звукоізоляцію виробів. Після цього, вікна проходять обробку та фінальну збірку.

Профіль вікна - це основа віконної конструкції. Спочатку готується суміш. Крім основного ПВХ-компонента, як правило, до неї входять модифікатор міцності (що надає пластичності та морозостійкості), стабілізатори та мастила (для реалізації процесу екструзії), гідрофобна крейда (для міцності виробу), діоксид титану (як барвник для світлостійкості) та різні допоміжні добавки (антипірени, пластифікатори і т.д.). Співвідношення цих компонентів визначає фізико-механічні характеристики профілю. Кожна фірма має свою унікальну рецептуру матеріалу.

Базовий елемент для виробництва ПВХ-профілю - екструдер. Він буває різних типів - одношнековий, двошнековий, багатошнековий або дисковий. Під час виготовлення віконних ПВХ-профілів найчастіше використовують екструдери другого виду. Конструкція шнеків може бути конічної або циліндричної форми. Як зазначають фахівці компанії Technoplast (Австрія), останні мають низку переваг. Зокрема, компактний привід, низькі навантаження під час різання (зсуву), стійкість до високих вихідних тисків, великі обертові моменти, легкість демонтування тощо.

Важливою частиною виробничого процесу на підприємстві є контроль якості продукції на кожному етапі виробництва. Для цього використовуються спеціальні вимірювальні та контрольні прилади, які дозволяють виявляти недоліки та вчасно вносити виправлення. Також, на підприємстві діє система сертифікації якості продукції згідно з міжнародними стандартами ISO.

Такі стрімкі темпи зростання галузі сприяють залученню все більшої кількості виробників віконних систем. В умовах високої конкурентності ринку на перше місце виходить якість продукції. А вона визначається дотриманням технології виготовлення віконних систем з ПВХ.

Аналізуючи основних конкурентів, виявлено, що найбільшим конкурентом ТОВ «ПЛАСТ-КОМ» є Фабрика вікон «Болена»

Фабрика вікон ПП «Компанія Болена» - багатопрофільне підприємство, що функціонує на українському ринку, пропонуючи своїм клієнтам високоякісні товари власного виробництва та не менш якісні послуги. Зокрема - виготовлення та встановлення металопластикових вікон, дверей, вітрин з ПВХ-профілю, захисних ролет, гаражних воріт, протимоскитних сіток, підвіконь та відливів фірми REHAU, арочних конструкцій, меблів.

Висока якість продукції та європейський рівень сервісу, сучасний дизайн виробів і новаторський підхід до їх розробки, залучення досвіду та безпосередня співпраця з ведучими світовими товаровиробниками - всі ці характерні риси діяльності ПП «Компанія Болена» давно вже забезпечили їй як заслужений авторитет серед споживачів, так і об’єктивно підтверджену позицію беззаперечного лідера на ринку металопластикових конструкцій Західної України.

ПП «Компанія Болена» постійно урізноманітнює дизайнерські та конструкторські рішення. Можна з впевненістю сказати – є одним із лідерів серед виробників ексклюзивних металопластикових конструкцій, що представлені на ринку України. Успішній роботі компанії сприяє також співпраця з найкращими західноєвропейськими партнерами: REHAU, G-U, Pilkington, Alutech, DoorHan, що вже багато років працюють у сфері виробництва комплектуючих, які ми використовуємо для виготовлення нашої продукції.

Отже, попит на ПВХ-конструкції постійно зростає. Цьому сприяє два фактори. Перший - необхідність заміни старих дерев'яних вікон на сучасні енергоефективні. Другий - широкомасштабне житлове будівництво. Наприклад,

в Україні ринок ПВХ-профілю збільшився практично на 25%. Тенденція, на думку експертів, збережеться в найближчі 3-4 роки. За цей час вони пророкують зростання цього сегмента будіндустрії на 30-35% щорічно. Як наслідок, збільшується кількість компаній, що працюють у цій сфері. У нашій країні кількість компаній-виробників і продавців пластикових вікон становить на сьогодні понад 10000.

2.3 Аналіз техніко-економічних показників ТОВ «ПЛАСТ-КОМ»

Для оцінки функціонування підприємства, ефективності його виробництва та прибутковості доцільно провести техніко-економічний аналіз показників за 2020-2022 роки; основні показники ТОВ «ПЛАСТ-КОМ» наведено у табл. 2.1.

Таблиця 2.1 – Основі техніко-економічні показники ТОВ «ПЛАСТ-КОМ»

Показники	**Роки**		
	2020	**2021**	**2022**
Чистий дохід від реалізації продукції, тис.грн	19935,9	45237,4	63558,5
Собівартість реалізованої продукції, тис.грн	17119,7	39936,3	56383,7
Чистий прибуток, тис. грн	130,3	156,4	321,4
Рентабельність продукції, %	0,7	0,4	0,6
Фондовіддача, грн./грн	12,2	11,9	12

Щоб більш детально проаналізувати основні техніко-економічні показники, необхідно розглянути динаміку їх зміни за період 2020-2022 рр. та оцінити абсолютне відхилення та величину темпу росту. Результати дослідження представлені в табл. 2.2.

Таблиця 2.2 – Динаміка основних техніко-економічних показників ТОВ «ПЛАСТ-КОМ»

Показники	**Абсолютне відхилення, тис. грн**		**Темпи росту, %**	
	2021/2020	**2022/2020**	**2021/2020**	**2022/2020**
Чистий дохід від реалізації продукції	25 301,5	43 622,6	226,9	318,9

Собівартість реалізованої продукції	22 816,6	39 264	233,3	329,3
Чистий прибуток	26,1	191,1	120	246,7
Рентабельність продукції	-0,3	-0,1	57,1	85,7
Фондовіддача	-0,3	-0,2	97,5	98,4

Графічно динаміку основних техніко-економічних показників ТОВ «ПЛАСТ-КОМ» зображено на рис. 2.7.

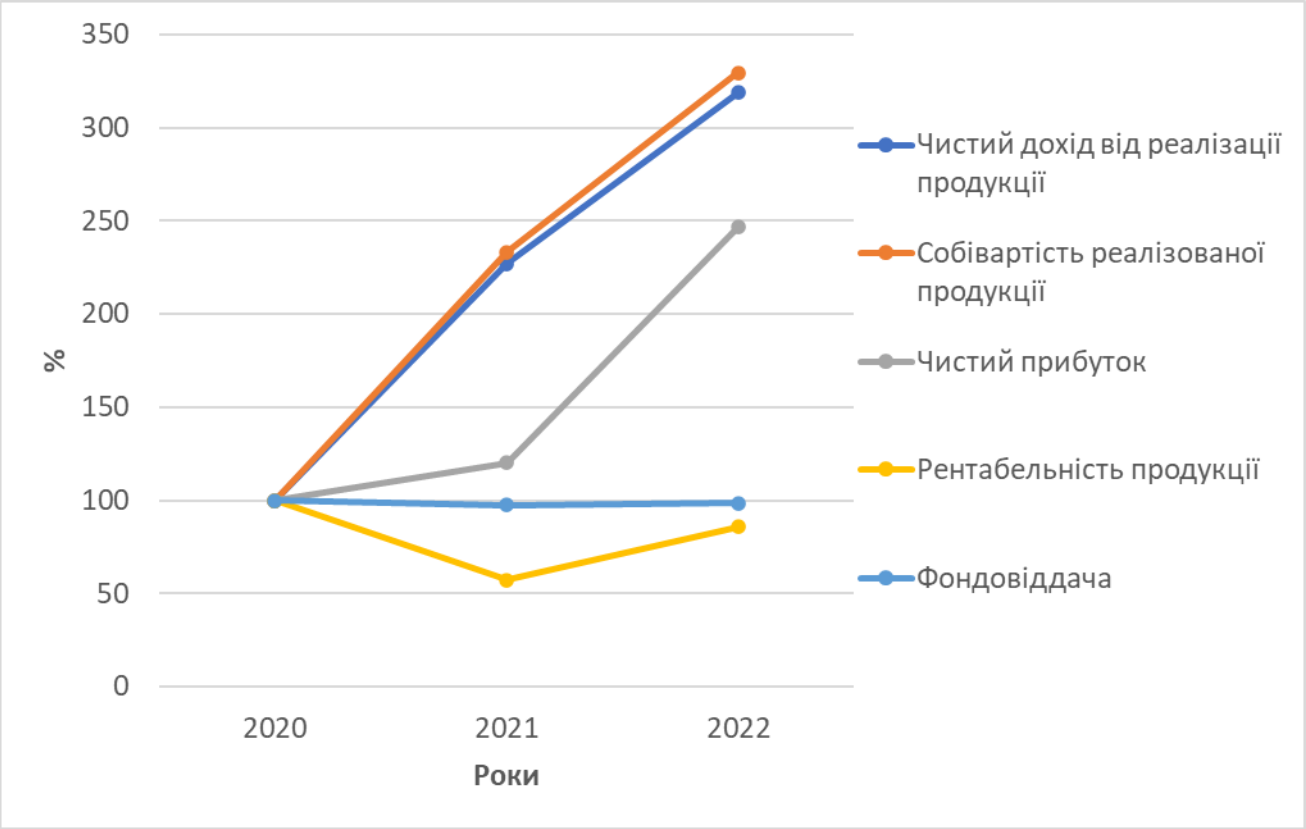

Рисунок 2.7 – Динаміка основних техніко-економічних показників ТОВ «ПЛАСТ-КОМ»

Так, варто відзначити, що протягом 2020-2022 рр. у фінансовій діяльності ТОВ «ПЛАСТ-КОМ» сталися позитивні зміни. Перш за все варто відмітити, що відбулось зростання чистого доходу від реалізації продукції на 126,9% в 2021 році і на 218,9% в 2022 році відносно 2020 року. Це зумовлено збільшенням

попиту на продукцію підприємства та укладанням договорів з новими партнерами.

З показником чистого доходу від реалізації продукції тісно пов'язаний показник собівартості продукції, який аналогічно зростає впродовж аналізованого періоду. В 2021 році він зріс на 22 816,6 тис. грн або на 133,3%, а в 2022 році – на 39 264 тис. грн. або на 229,3% порівняно з 2020 роком. Такий ріст зумовлений збільшенням витрат на матеріали, а також витрат на електроенергію та паливо.

Чистий прибуток також має позитивну тенденцію зростання. Так, в 2021 році він зріс на 20% і в 2022 році – на 146,7% відносно 2020 року. Величина чистого прибутку змінювалась аналогічно збільшенню обсягів реалізації продукції. Це вказує на те, що в період діяльності підприємства не виникало непередбачуваних позавиробничих витрат.

Рентабельність продукції дещо зменшилась за 2020-2022 роки. Можемо побачити, що в 2021 році вона зменшилась на 42,9%, а в 2022 році – на 14,3% порівняно з 2020 роком. Оскільки відбулось суттєве збільшення собівартості продукції.

Фондовіддача протягом аналізовано періоду зменшувалась, але не значно. І становила в межах 11,9 та 12,2 грн/грн. Ці коливання були не значні і великого значення не мали для досліджуваного підприємства.

Загалом проаналізувавши діяльність ТОВ «ПЛАСТ-КОМ» можна відзначити, що підприємство вело прибуткову діяльність, про що свідчить збільшення обсягу реалізованої продукції та чистого прибутку. Разом з тим збільшувалась собівартість реалізованої продукції, дещо зменшувались рентабельність продукції та фондовіддача.

2.4. Аналіз операційних витрат підприємств підприємств з виготовлення металопластикових віконних конструкцій

Мета аналізу витрат підприємства полягає в визначенні резервів можливого зменшення витрат операційної діяльності внаслідок більш ефективного використання виробничого потенціалу підприємства.

В цілях поглибленого вивчення складу і структури витрат ТОВ «ПЛАСТ-КОМ» розглянемо склад і динаміку витрат підприємства за функціональним призначенням (табл. 2.3).

Таблиця 2.3 – Функціональний склад і динаміка витрат ТОВ «ПЛАСТ-КОМ» у 2020–2022 рр.

Види витрат, тис. грн	2020	2021	2022	Абсолютне відхилення, тис.грн		Темпи росту,%	
				2021/2020	2022/2020	2021/2020	2022/2020
Собівартість реалізованої продукції	17119,7	39936,3	56383,7	22816,6	39264	233,3	329,3
Інші операційні витрати	30,7	20,3	41,6	-10,4	10,9	66,1	135,5
Інші витрати	2 683,9	5 090,1	6741,2	2406,2	4057,3	189,7	251,2
Разом витрати	19834,3	45046,7	63166,5	25212,4	43332,2	227,1	318,5

Графічно динаміку витрат ТОВ «ПЛАСТ-КОМ» зображено на рис. 2.8.

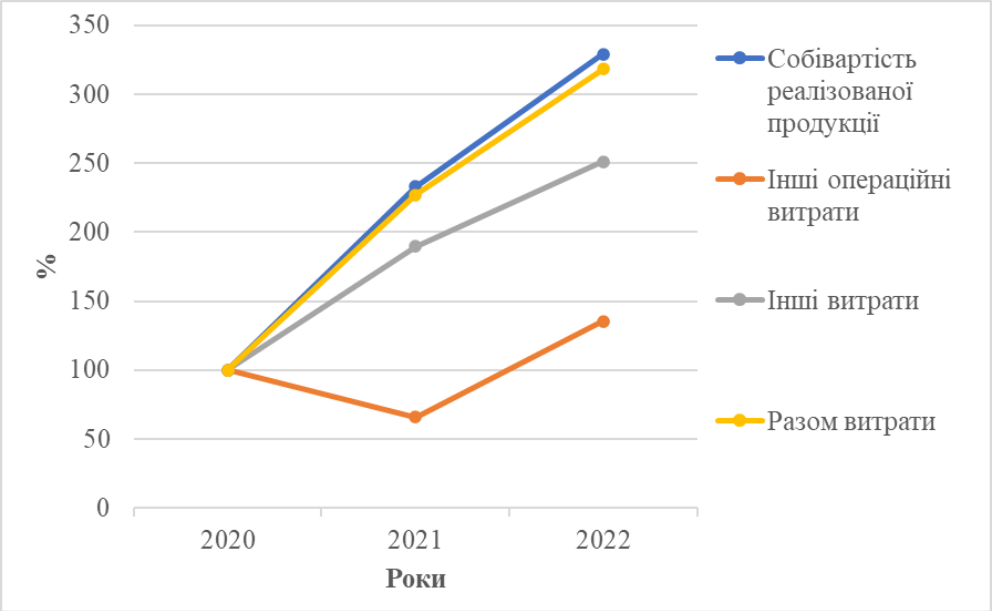

Рисунок 2.8 – Динаміка витрат ТОВ «ПЛАСТ-КОМ»

Наведені дані дозволяють в першу чергу відзначити, що впродовж досліджуваного періоду весь спектр витрат діяльності ТОВ «ПЛАСТ-КОМ» характеризувався зростаючою динамікою. Загальні витрат в ТОВ «ПЛАСТ-КОМ» зросли на 43332,2 тис. грн. або на 218,5%. Зростання загальних витрат підприємства у 2022 р., порівняно з 2020 р., було спровоковане збільшенням значення таких статей витрат як:

– собівартості реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг) на 39264 тис. грн. або на 229,3% (збільшення собівартості реалізованої продукції свідчить про погіршення ступеня використання усіх ресурсів підприємства);

– інших операційних витрат на 10,9 тис. грн. або на 35,5%. Це пов'язано з збільшенням адміністративних витрат (зростання значення показника відбулося за рахунок збільшення обсягу витрат, пов'язаних з управлінням та обслуговуванням підприємства), витрат на збут, а також втрати від курсових різниць;

– інших витрат на 4057,3 тис. грн або на 151,2%. Враховуючи ж те, що за даним функціональним напрямом витрат враховуються переважно втрати інвестиційного характеру (від фінансових інвестицій, не операційних курсових різниць, зниження вартості цінних паперів тощо), то можна зробити припущення, що управління фінансово-інвестиційною діяльністю на підприємстві не характеризується високим рівнем ефективності.

Проведемо аналіз структури витрат ТОВ «ПЛАСТ-КОМ» протягом 2020-2022 рр. (табл. 2.4 і рис. 2.9).

Таблиця 2.4 – Структура витрат ТОВ «ПЛАСТ-КОМ

Види витрат	**2020 р., тис. грн.**	**%**	**2021 р., тис. грн.**	**%**	**2022 р., тис. грн.**	**%**
1	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**	**7**
Собівартість реалізованої продукції	17119,7	86,3	39936,3	88,7	56383,7	89,3
Інші операційні витрати	30,7	0,2	20,3	0,1	41,6	0,1
Інші витрати	2 683,9	13,5	5 090,1	11,2	6741,2	10,6
Разом витрати	19834,3	100	45046,7	100	63166,5	100

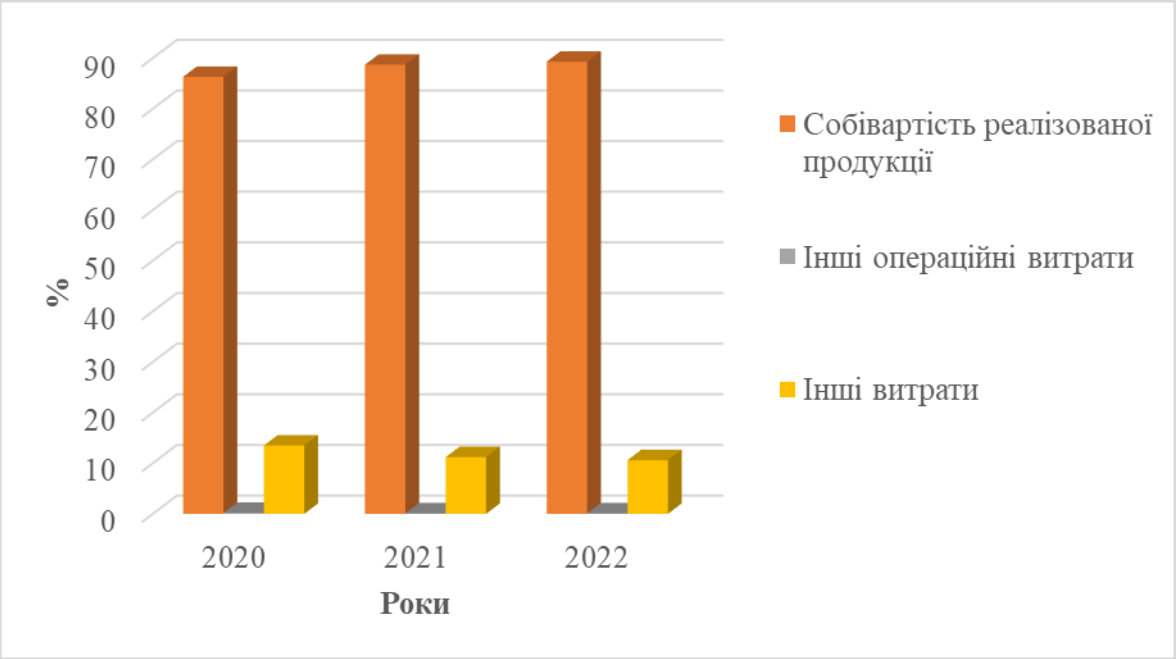

Рисунок 2.9 – Структура витрат ТОВ «ПЛАСТ-КОМ»

Відповідно до даних рисунку 2.9, варто відзначити, що найбільшу питому вагу в ТОВ «ПЛАСТ-КОМ» складають витрати, що формують собівартість продукції, їх питома вага протягом аналізованого періоду майже не змінюється і знаходиться приблизно в однакових межах, при цьому найбільша питома вага даних витрат спостерігається у 2022 р. – 89,3%. Інші витрати коливались в межах 10,6-13,5%, їх питома вага дещо знизилась впродовж 2020-2022 років. Найменшу часту в загальній кількості витрат становили витрати від іншої операційної діяльності, їх питома вага становила 0,1-0,2%.

Поряд із проведеним дослідженням оцінки загальних витрат підприємства доцільно проаналізувати динаміку елементів операційних витрат ТОВ «ПЛАСТ-КОМ» та дослідити структуру даних витрат (табл. 2.5 та табл. 2.6).

Таблиця 2.5 – Елементний склад і динаміка операційних витрат ТОВ «ПЛАСТ-КОМ» у 2020–2020 рр.

Елементи витрат, тис. грн.	**Роки**			**Абсолютне відхилення, тис.грн**		**Темпи росту,%**	
	2020	**2021**	**2022**	**2021/2020**	**2022/2020**	**2021/2020**	**2022/2020**
Матеріальні витрати	1630596	4226380	5905789,3	2 595 784	4 275193,3	259,2	362,2

Продовження табл. 2.5

Витрати на оплату праці	696057	745999	789151	49 942	93 094	107,2	113,4
Нарахування на з/п	147343	164119	173613	16 776	26 270	111,4	117,8
Амортизація	13295,8	14021,2	14326,3	725,4	1 030,5	105,5	107,8
Інші операційні витрати	55586	76797	67296	21 211	11710	138,2	121,1
Разом	2542877,8	5227316,2	6950175,6	2684438,4	4407297,8	205,6	273,3

Графічно динаміка операційних витрат ТОВ «ПЛАСТ-КОМ» зображена на рисунку 2.10.

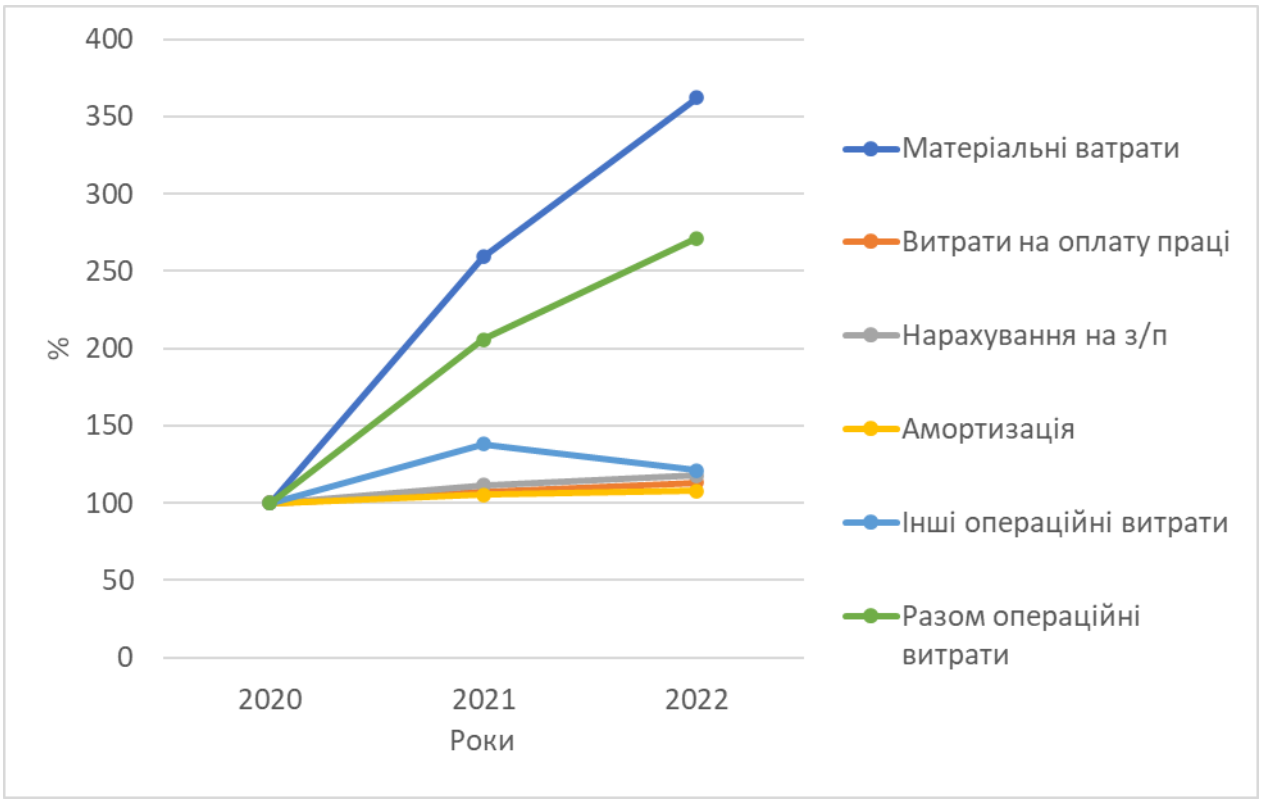

Рисунок 2.10 – Динаміка операційних витрат на ТОВ «ПЛАСТ-КОМ»

Проаналізувавши динаміку операційних витрат ТОВ «ПЛАСТ-КОМ», бачимо що впродовж аналізованого періоду вони постійно зростають. Найбільшим ростом відзначились матеріальні витрати. Так, в 2021 році вони

зросли на 159,2% порівняно з 2020 роком, а в 2022 році – на 262,2% порівняно з базовим роком. Такий ріст зумовлений перш за все збільшенням обсягів виробництва, підвищенням цін на матеріальні ресурси.

Витрати на оплату праці також мали тенденцію до зростання в 2021 році вони зросли на 7,2%, а в 2022 році – на 13,4% порівняно з 2020 роком. Це зумовлено зростанням мінімальної заробітної плати в країні.

Разом з витратами на оплату праці ТОВ «ПЛАСТ-КОМ» пропорційно зростали і нарахування на заробітну плату. В 2021 році нарахування на заробітну плату зросли на 11,4%, а в 2022 році – на 17,8% порівняно з 2020 роком.

Амортизаційні нарахування збільшувались впродовж 2020-2022 років. В 2021 році амортизація зросла на 5,5%, а в 2022 році – на 7,8%.

Інші амортизаційні витрати також зростали. В 2021 році вони зросли на 38,2, а в 2022 році – на 21,1% порівняно з базовим 2020 роком. Таке зростання спричинене збільшенням витрат на операційну оренду активів, операційну курсову різницю, реалізацію інших оборотних активів та ін.

Щоб побачити динаміку операційних витрат ТОВ «ПЛАСТ-КОМ», доцільно провести прогнозування цього показника. Прогноз операційних витрат на 2023 рік зображено на рис. 2.11.

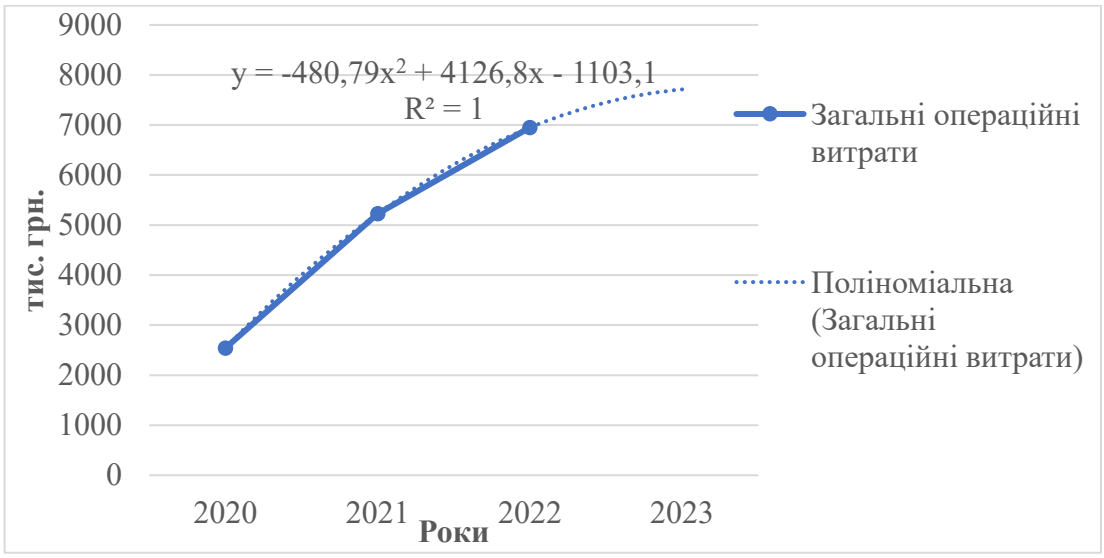

Рисунок 2.11 – Прогноз загальних операційних витрат ТОВ «ПЛАСТ-КОМ» на 2023 рік

Як видно, з рисунка 2.11 в ТОВ «ПЛАСТ-КОМ» показник зростатиме. На основі отриманого рівняння наведених на рис. 2.11 визначимо прогнозне значення показника загальних операційних витрат в 2023 році. Отже, для ТОВ «ПЛАСТ-КОМ» операційні витрати у 2023 році становитимуть:

$ОВ_{2023}$ = -480,79*16 + 4126,8*4 – 1103,1 = 7711,46 тис. грн.

Структура операційних витрат ТОВ «ПЛАСТ-КОМ» представлена в табл. 2.6 та на рисунку 2.12.

Таблиця 2.6 – Структура операційних витрат ТОВ «ПЛАСТ-КОМ»

Види витрат	**2020 р., тис. грн.**	**%**	**2021 р., тис. грн.**	**%**	**2022 р., тис. грн.**	**%**
1	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**	**7**
Матеріальні витрати	1630596	64,1	4226380	80,8	5905789,3	85
Витрати на оплату праці	696057	27,4	745999	14,3	789151	11,4
Нарахування на з/п	147343	5,8	164119	3,1	173613	2,5
Амортизація	13295,8	0,5	14021,2	0,3	14326,3	0,2
Інші операційні витрати	55586	2,2	76797	1,5	67296	0,9
Разом	2542877,8	100	5227316,2	100	6950175,6	100

Як бачимо, протягом аналізованого періоду найбільша частка серед операційних витрат належить матеріальним витратам, що свідчить про те, що виробництво продукції на даному підприємстві є матеріаломістким. Найбільша часка матеріальних витрат спостерігалась у 2022 році – 85%. Матеріальні витрати за цей період збільшились, що говорить про збільшення постачання сировини та основних матеріалів, купівельних напівфабрикатів і комплектуючих виробів, допоміжних та інших матеріалів, та внаслідок зменшення обсягу виробництва підприємством.

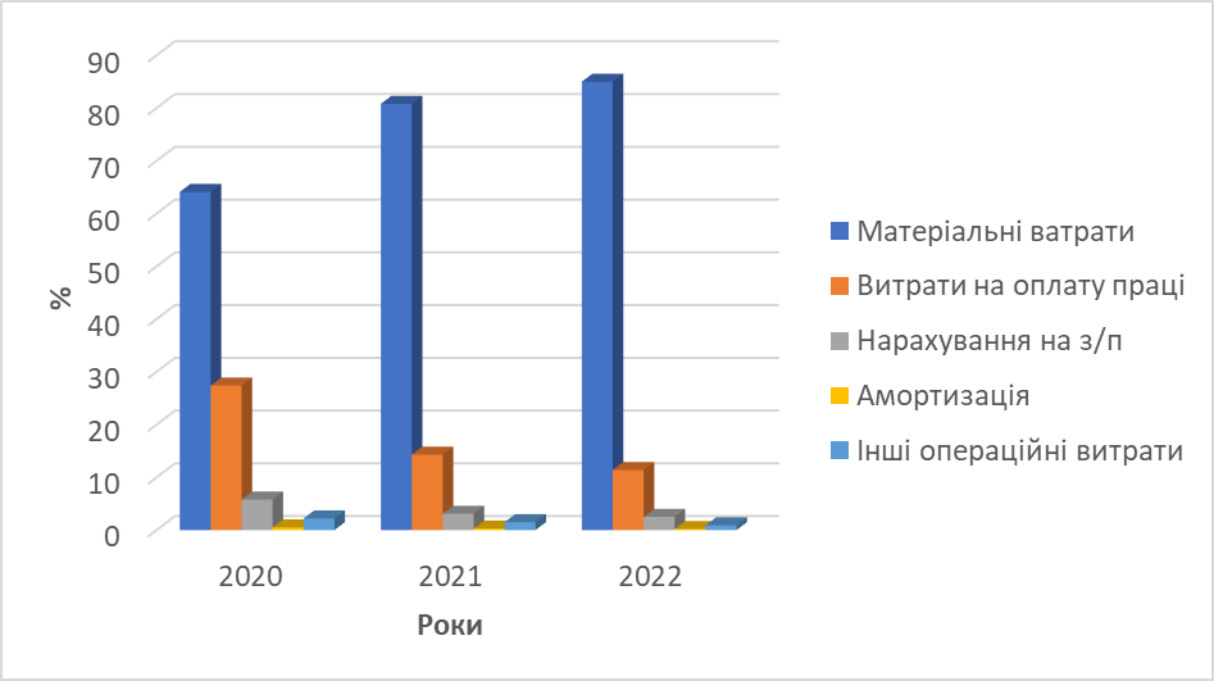

Рисунок 2.12 – Структура операційних витрат ТОВ «ПЛАСТ-КОМ»

Після матеріальних витрат найбільшу частку у структурі операційних витрат ТОВ «ПЛАСТ-КОМ» ставлять витрати на заробітну плату. За 2020-2022 роки ця частка коливалась від 27,4% у 2020 році до 11,4% у 2022 році. Як бачимо, частка цих витрат дещо зменшилась, що пов'язано з невеликим зменшення чисельності працівників, хоча водночас заробітна плата мала тенденцію до збільшення.

Частка нарахувань на заробітну плату в структурі операційних витрат становила 5,8% в 2020 році, 3,1% - в 2021 році та 2,5% - в 2022 році.

Інші операційні витрати за аналізований період становили від 0,9% до 2,2% в загальній сумі операційних витрат ТОВ «ПЛАСТ-КОМ»

Найменше частку в операційних витратах займають амортизаційні нарахування. Вони є незначними і коливають від 0,2% до 0,5%.

Важливим напрямом аналізу в системі управління витратами є обґрунтування системи показників для оцінки ефективності управління витратами. Традиційним узагальнюючим синтетичним показником ефективності

раціоналізації витрат операційної діяльності є коефіцієнт дієздатності (або рівень витрат на 1 грн доходу). Цей показник має три різновиди:

– виробнича собівартість на 1 грн. вартості товарної продукції;

– собівартість реалізованої продукції на 1 грн. доходу;

– загальні операційні витрати на 1 грн. доходу.

Оскільки кожен вид витрат має відповідний вид доходів, доцільно, крім загальних коефіцієнтів окупності витрат, ввести цільові показники окупності витрат, тобто порівнювати витрати і доходи, що одержані в результаті відповідного напряму діяльності.

Оскільки ТОВ «ПЛАСТ-КОМ» є суб'єктом малого підприємництва усі показники розрахувати неможливо. Тому проведемо аналіз можливих коефіцієнтів (табл. 3. 7).

Таблиця 3.7 – Аналіз ефективності операційних витрат ТОВ «ПЛАСТ-КОМ»

Показник	**2020**	**2021**	**2022**	**Відхилення 2022 р. до 2020 р.**
Загальні операційні витрати на 1 грн. операційних доходів	0,98	0,99	0,99	+0,01
Собівартість реалізованої продукції на 1 грн. чистого доходу від реалізації	0,86	0,88	0,89	+0,03
Чиста рентабельність	0,007	0,004	0,005	-0,002

Значення цих показників у межах до одиниці свідчить про позитивну рентабельність цього напряму діяльності.

Показники ефективності операційних витрат ТОВ «ПЛАСТ-КОМ» зображено на рисунку 2.13.

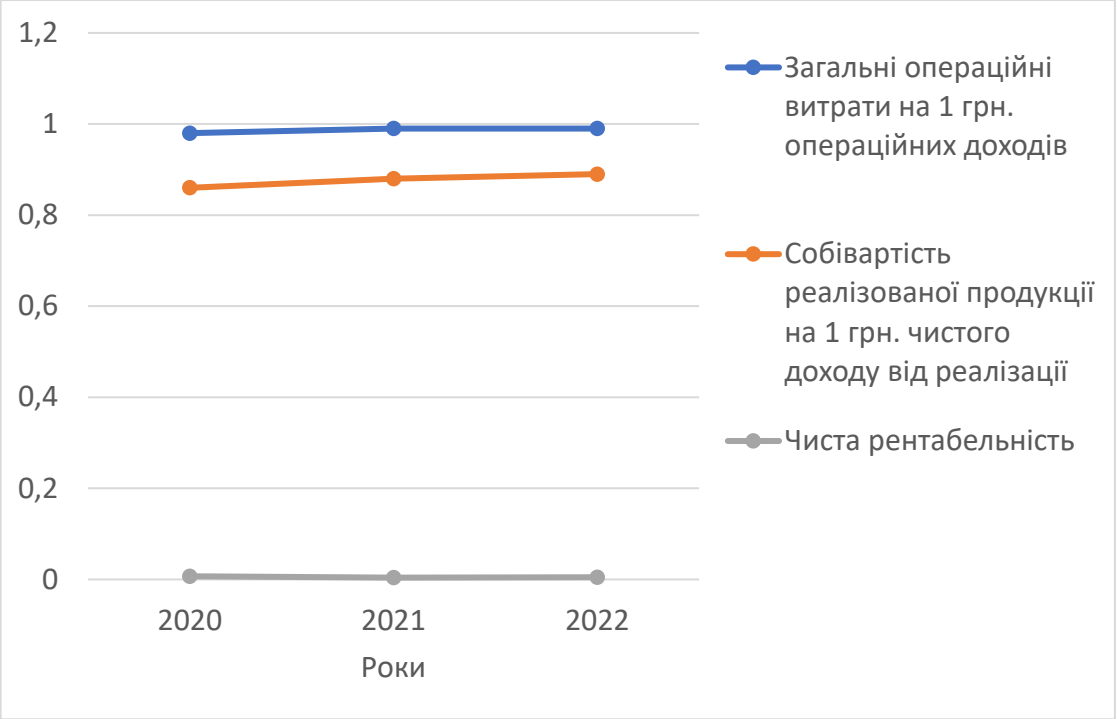

Рисунок 2.13 – Показники ефективності операційних витрат ТОВ «ПЛАСТ-КОМ»

Аналізуючи ефективність операційних витрат ТОВ «ПЛАСТ-КОМ», бачимо, що показники практично не змінювались. Загальні операційні витрати на 1 грн. операційних доходів знаходились в межах 0,98-0,99 од. Собівартість реалізованої продукції на 1 грн. чистого доходу від реалізації в 2020 році становила 0,86 і збільшилась до 0,89 у 2022 році. Чиста рентабельність коливалась від 0,005 до 0,007.

Таким чином, на основі проведеного вище дослідження, робимо висновок, що ТОВ «ПЛАС-КОМ» необхідно провести оптимізацію операційних витрат, дані за якими відображено в частині другій форми № 2 фінансової звітності. Саме резерви зниження собівартості являють собою елементи витрат, за рахунок економії яких можуть бути знижені витрати підприємства.

Висновки до розділу 2

Проведено дослідження ринку металопластикових вікон України, яке показало падіння ринку через військову агресію зі сторони росії. Зокрема, в 2022 році падіння становило 40% порівняно з 2021 роком. Водночас галузь втрималася і не зважаючи на окуповані та зруйновані деякі виробництва, продовжує працювати, сплачувати податки та зміцнювати економічний фронт України.

З’ясовано, що у п'ятірку лідерів за кількістю вироблених віконних конструкцій входять наступні компанії: «Стеко», Viknar'off, Фабрика вікон «Екіпаж», ТОВ «Акорд-С» (ТМ Epsilon), «Вікна Стиль Трейдінг».

Проведено аналіз трафіку у віконних салонах. Він показав, що в 2022 році в половині салонів він впав на 40-60% порівняно з 2021 роком. А в 21% салонів трафік впав більше ніж на 60%. І лише в 7% салонів трафік впав від 10% до 20% порівняно з 2021 роком.

Досліджено ринок ПВХ профілю у 2022 році, який теж зазнав досить суттєвих втрат. В окупації опинився один з великих вітчизняних виробників ПВХ профілю — Openteck. Зруйновано виробництво другого по об'ємах виробництва профілю в Україні— компанії Маядо.

Доведено, що провідні виробничі компанії галузі все активніше займаються своїм просуванням і щороку приділяють все більше уваги розвитку свого продукту, бренду, сервісу, а також розвиненню дилерської мережі. Ведучі компанії галузі прогнозують утримання обсягів ринку на рівні минулого року чи навіть бачать невелике зростання показників у 2-му півріччі 2023 року.

Для дослідження аналізу операційних витрат обрано ТОВ «ПЛАСТ-КОМ», яке відносять до малих підприємств. ТОВ «ПЛАСТ-КОМ» - багатопрофільне підприємство, що функціонує на українському ринку, пропонуючи своїм клієнтам високоякісні товари власного виробництва та не менш якісні послуги. Зокрема виготовлення та встановлення металопластикових вікон, дверей, вітрин з ПВХ-профілю, захисних ролет, гаражних воріт, протимоскитних сіток, підвіконь та відливів, арочних конструкцій.

Проведений аналіз техніко-економічних показників, показав, що незважаючи на складну політичну та економічну ситуацію в країні, підприємство працює стабільно. Про це свідчать збільшення чистого доходу від реалізованої продукції на 218,9% в 2022 році порівняно з 2020 роком. Про позитивну динаміку також свідчить показник чистого прибутку, який постійно зростає.

Проаналізовано, що протягом 2020-2022 рр. відбулося збільшення величини загальних витрат в ТОВ «ПЛАСТ-КОМ» на 43332,2 тис. грн. або на 218,5%. Зростання загальних витрат підприємства у 2020 р., порівняно з 2020 р., було спровоковане збільшенням значення таких статей витрат як: собівартості реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг) на 229,3% (збільшення собівартості реалізованої продукції свідчить про погіршення ступеня використання усіх ресурсів підприємства); інших операційних витрат на 10,9 тис. грн. або на 35,5% та інших витрат інших витрат на 4057,3 тис. грн або на 151,2%.

Визначено, що найбільшу питому вагу в ТОВ «ПЛАСТ-КОМ» складають витрати, що формують собівартість продукції, їх питома вага протягом аналізованого періоду майже не змінюється і знаходиться приблизно в однакових межах, при цьому найбільша питома вага даних витрат спостерігається у 2022 р. – 89,3%. Інші витрати коливались в межах 10,6-13,5%, їх питома вага дещо знизилась впродовж 2020-2022 років. Найменшу часту в загальній кількості витрат становили витрати від іншої операційної діяльності, їх питома вага становила 0,1-0,2%.

Аналіз динаміки операційних витрат ТОВ «ПЛАСТ-КОМ» показав, що впродовж аналізованого періоду вони постійно зростають. Зростають всі елементи, однак, найбільшим ростом відзначились матеріальні витрати, які в 2022 році зросли на 262,2% порівняно з 2020 роком. Здійснено прогноз загальних операційних витрат на 2023 рік, який показав подальше збільшення операційних витрат. Прогнозне значення показника у 2023 році становитиме 7711,46 тис. грн.

Визначено, що найбільшу частку серед операційних витрат становили матеріальні витрати, що свідчить про те, що виробництво продукції на даному

підприємстві є матеріаломістким. Найбільша часка матеріальних витрат спостерігалась у 2022 році – 85%. Матеріальні витрати за цей період збільшились, що говорить про збільшення постачання сировини та основних матеріалів, купівельних напівфабрикатів і комплектуючих виробів, допоміжних та інших матеріалів, та внаслідок зменшення обсягу виробництва підприємством.

Аналіз ефективності операційних витрат ТОВ «ПЛАСТ-КОМ», показав, що показники практично не змінювались. Загальні операційні витрати на 1 грн. операційних доходів знаходились в межах 0,98-0,99 од. Собівартість реалізованої продукції на 1 грн. чистого доходу від реалізації в 2020 році становила 0,86 і збільшилась до 0,89 у 2022 році. Чиста рентабельність коливалась від 0,005 до 0,007.

РОЗДІЛ 3
ШЛЯХИ ЗНИЖЕННЯ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ ПІДПРИЄМСТВ З ВИГОТОВЛЕННЯ МЕТАЛОПЛАСТИКОВИХ ВІКОННИХ КОНСТРУКЦІЙ

3.1 Напрями зниження операційних витрат підприємств

Збільшення грошового потоку, не перевантажуючи працівників і не жертвуючи якістю продукту чи послуги, є проблемою, особливо якщо ваші фінанси та ресурси обмежені. Зниження витрат є більш простим і безпосередньо впливає на прибуток підприємства.

Скорочення витрат підприємства може підвищити прибутковість. Впровадження систематичних методів контролю витрат може дати негайну економію, забезпечуючи при цьому конкурентну норму прибутку.

Деякі процеси і категорії малих підприємств піддаються заходам щодо скорочення витрат:

- Технологічні інвестиції
- Аутсорсинг вторинних бізнес-процесів
- Прийом на роботу
- Ведення переговорів з продавцями
- Моніторинг і коригування бізнес-процесів

Докладніше розглянемо кожен елемент і вкажемо способи скорочення витрат і підвищення прибутковості.

1. Використання технології.

Необхідно вивчити поточні адміністративні процеси та визначити сфери, де автоматизація та технології можуть звільнити працівників від ручних завдань. Бізнес-технології швидко змінюються, і впровадження новітнього програмного забезпечення та рішень може значно знизити операційні витрати.

Багато онлайн-рішень можуть автоматизувати різні процеси малого бізнесу за невелику частку витрат на використання людських ресурсів. Автоматизуючи повторювані завдання, можна заощаджувати години ручних зусиль щодня, звільняючи співробітників витрачати свій час на продуктивність бізнесу. Крім того, оскільки машини не схильні до помилок, технології зменшують людські помилки.

Декілька способів, за допомогою яких можна зменшити свої операційні витрати за допомогою технологій:

- Зниження витрати на маркетинг. Варто експериментувати з недорогими маркетинговими методами та платформами. Наприклад, з маркетинговими інструментами Facebook, використання Instagram для бізнесу та спробувати рекламу Pinterest, щоб безпосередньо охопити цільовий ринок. Google Ads — ще один спосіб представити свій бізнес людям, які активно шукають продукти чи послуги.
- Зменшення витрат на офісне приміщення. Один урок з пандемії COVID-19 полягає в тому, що офісні приміщення не завжди потрібні. Насправді, дослідження невизначеності бізнесу, проведене Федеральним резервним банком Атланти, показало, що очікується, що частка днів роботи з дому збільшиться майже втричі порівняно з рівнями до пандемії, з 5,5% до 16,6% в епоху після пандемії. З розширеною віддаленою робочою силою подумайте про скорочення чи ліквідацію офісних приміщень. Такі технології, як Google Drive або Basecamp, централізують зберігання документів і файлів, а Skype, Slack, Trello та Zoom дозволяють віртуальні зустрічі та співпрацю.
- Економія на транспортних витратах. Витрати на проїзд на роботу й назад і на роботу й на роботу й на роботу й на роботу складають значний відсоток загальних операційних витрат підприємства. Заощаджуйте гроші та час,

організовуючи зустрічі та презентації онлайн. Webex від Cisco може бути чудовою утилітою для проведення зустрічей, вебінарів і презентацій в Інтернеті.

2. Аутсорсинг бізнес-процесів.

Знайти аутсорсингового партнера для вторинних бізнес-процесів — ще один розумний спосіб зменшити операційні витрати. Аутсорсинг допомагає підтримувати підприємство, одночасно знижуючи витрати на оплату праці. Замість того, щоб зосереджуватись на виконанні несуттєвих завдань, ви зможете присвятити свій час діяльності, яка приносить дохід.

Ось деякі послуги, які можуть бути успішними для аутсорсингу.

IT-підтримка. Якщо на підприємстві є лише кілька комп'ютерних систем, то не обов'язково потрібна власна команда спеціалістів із прогамного забезпечення. Комп'ютери не виходять з ладу через день, але коли це трапляється, сервісний центр у вашому регіоні може допомогти. Окрім ремонту комп'ютерів, зовнішній IT-провайдер може запропонувати декілька цінних послуг, зокрема інсталяцію програмного забезпечення, усунення проблем із продуктивністю та регулярне обслуговування системи.

Бухгалтерські послуги: ведення бухобліку аутсорсинг спеціалістами профільної фірми. Воно передбачає тривале чи разове обслуговування в дистанційному режимі. Бухгалтер на аутсорсингу виконує роботи, зазначені у договорі: веде конкретні ділянки чи бухгалтерський облік повністю.

Підтримка клієнтів: кожна компанія має справу з клієнтами, а підтримка клієнтів — це сфера, яку ніхто не може дозволити собі ігнорувати. Але утримання групи підтримки клієнтів може бути дорогим, особливо якщо взяти до уваги витрати на наймання та навчання. Багато малих підприємств вважають за краще передавати діяльність з обслуговування клієнтів зовнішньому постачальнику, а не займатися цим власними силами.

Маркетинг. Підприємство може найняти зовнішню маркетингову фірму, яка займатиметься рекламою, маркетингом у соціальних мережах та іншими маркетинговими напрямками. Найняти досвідченого власного менеджера з

маркетингу може бути дорогим, а з великою кількістю маркетингових каналів вибір, на чому зосередитися, може бути заплутаним. Варто подумати про співбесіди з маркетинговими агенціями, щоб ви могли скористатися їхнім досвідом і знаннями для розвитку вашої компанії. Агентства, як правило, надають пропозиції з рекомендаціями та бюджетами, допомагаючи вибрати правильного стороннього партнера з маркетингу для ваших потреб.

3. Приймайте розумніші рішення щодо найму.

Зменште щорічні витрати на кадри за допомогою розумних рішень щодо найму, наприклад пошуку кандидатів із різними навичками. Наприклад, якщо новий помічник адміністратора розуміє контент-маркетинг, це величезний плюс.

Інша ідея — наймати підрядників замість штатних працівників. Багато малих підприємств звертаються до виняткових професійних фрілансерів для тимчасової роботи. Ця практика зробила революцію в тому, як стартапи конкурують із відомими організаціями на сучасному ринку.

Наймання фрілансерів і стажерів може стати майстерним кроком для економії грошей для малого бізнесу. Можна наймати професіоналів за контрактом на стільки часу, скільки потрібно для виконання роботи; вам не потрібно платити їм, коли немає роботи. Робота виконується, а накладні витрати не додаються до ваших зобов’язань щодо заробітної плати. Це безпрограшна ситуація.

Ось кілька сфер, де компанії часто отримують вигоду від найму фрілансерів.

- Копірайтинг: потрібен копірайтер, щоб створити привабливий вміст для вашого нового веб-сайту або написати ваші щотижневі інформаційні бюлетені чи публікації в блозі? Якщо так, перегляньте ринки фрілансерів, такі як Upwork або Guru, щоб знайти безліч талановитих копірайтерів за невелику частку вартості штатних працівників. Незалежні копірайтери зазвичай стягують погодинну оплату або оплату за слово. За даними Upwork, копірайтери стягують

від 19 до 45 доларів США за годину, але тарифи можуть бути вищими залежно від різних факторів, включаючи кількість необхідних досліджень, спеціалізацію контенту, тип і складність проекту, рівень досвіду та стислі терміни.

- Веб-розробка: можна найняти позаштатного веб-розробника для створення веб-сайту підприємства. Використання фрілансера дешевше, ніж призначення веб-розробника на повний робочий день або використання одного з найкращих конструкторів веб-сайтів і послуг дизайну.
- Графічний дизайн: Саме дизайнери формують стиль інтернет-сайтів, від якого переважно залежатиме його привабливість для аудиторії, а отже, і рівень конверсії. Власний дизайнерський відділ чи наявність професійного дизайнера в штаті можуть собі дозволити тільки великі корпорації з великим зарплатним бюджетом. Для разових і постійних потреб вигідніше найняти графічного дизайнера-фрилансера.

4. Ведення переговорів з продавцями.

Перегляньте свої операційні витрати та подивіться, де ви можете домовитися про кращі ставки. Враховуйте наступні фактори.

- Знижки за обсяг: можливість отримати знижку за великий обсяг.
- Гнучкість для клієнтів: можна використовувати той факт, що підприємство є клієнтом постачальника протягом тривалого часу, має чудову історію платежів або часто виконує дорогі замовлення. Продавець не захоче втратити підприємство як клієнта та може бути гнучким щодо ціни.
- Статус великого замовника: якщо компанія приносить принаймні 10% річного доходу постачальникак, то підприємство має хорошу позицію для переговорів і зможете знизити ціну.
- Ціни конкурентів: проаналізувати скільки конкуруючі постачальники стягують за ті самі послуги чи матеріали, і використовувати цю інформацію для переговорів. Якщо постачальник не знижує ціни, то підприємство завжди може змінити постачальника.

- Відгуки: можна запропонувати постачальнику надати позитивний відгук або відгук для маркетингових цілей. Продавець може продемонструвати свою вдячність нижчими цінами.
- Нецінові поступки: навіть якщо підприємство не може знизити загальну ціну, то воно може виграти інші зміни умов контракту, наприклад кращі умови оплати або швидшу доставку.

5. Постійно аналізуйте та коригуйте.

Ведення успішного бізнесу — це постійний процес, який потребує постійного моніторингу, аналізу та коригування. Необхідно проаналзувати ринок цін, щоб переконатися, що підприємство не платить більше, ніж це абсолютно необхідно.

Ось кілька прикладів областей, які слід відстежувати на предмет потенційних можливостей скорочення витрат.

Час співробітника: Якщо на підприємстві є погодинна праця, заплануйте її більше в періоди напруженої роботи та менше під час низької роботи.

Рівень запасів: Зберігання запасів може бути дорогим, особливо при оренді складських приміщень. У своєму програмному забезпеченні для керування запасами або функціях інвентаризації потрібно перевірити звіти про продажі за періодами часу та продуктами, щоб визначити оптимальні рівні запасів. Варто переглянути специфіку продукту, оскільки один розмір, версія чи колір можуть продаватися краще, ніж інші. Крім того, можна запровадити стратегію «точно вчасно» для запасів, щоб мінімізувати витрати; для замовлень через електронну комерцію розгляньте дропшипінг безпосередньо від постачальника.

Фінансові витрати. Хоча фінансові витрати не такі мінливі, як витрати на персонал або запаси, проводите перегляд своїх фінансових витрат щокварталу.

Зменшення операційних витрат є перевіреною практикою отримання кращої маржі. Але щоб зробити це ефективно, необхідно визначити сфери, де можливо зменшити накладні витрати. Необхідно розглянути можливість

залучення клієнтів і постачальників для оцінки можливих областей покращення. Правильна оцінка вашого звіту про фінансові результати не менш важлива, оскільки підприємство не хоче йти на будь-які надмірні ризики, які можуть зашкодити ефективності бізнесу.

3.2 Удосконалення процесу управління витратами у ТОВ «ПЛАСТ-КОМ»

З метою реального підвищення ефективності процесу управління витратами у ТОВ «ПЛАСТ-КОМ» потрібно на засадах системного підходу створити таку систему управління, яка б дозволила відображати результати роботи підприємства за минулий період, забезпечувати контроль та аналіз поточної діяльності структурних підрозділів, виявити взаємозв’язок між рівнем витрат, обсягами реалізованої продукції та прибутком, оперативно планувати майбутню діяльність.

Тобто, за своєю сутністю система управління витратами повинна бути націлена на перспективу. Зазначимо, що запропонована система управління витратами повинна забезпечити вище керівництво ТОВ «ПЛАСТ-КОМ» такою інформацією, що дозволить:

1) приймати управлінські рішення з урахуванням їхніх економічних наслідків;

2) контролювати витрати у зіставленні з нормами;

3) формувати перспективну економічну стратегію товариства;

4) оцінювати формування собівартості продукції та розміру прибутку протягом операційного періоду;

5) оцінювати окремі витрати у розрізі структурних підрозділів підприємства;

6) приймати рішення стосовно доцільності здійснення окремих операцій, ефективності використання ресурсів.

Зауважимо, що ключові завдання ефективного управління витратами потрібно вирішувати у комплексі. Тільки такий підхід дасть бажані результати, сприятиме стрімкому зростанню економічної ефективності роботи підприємства. Також необхідно правильно визначити завдання, що стоять перед системою управління витратами та відповідають цілям ТОВ «ПЛАСТ-КОМ», а саме:

1) обґрунтування управлінських рішень щодо реалізації продукції (товарів, робіт, послуг);

2) коригування планових показників відповідно до змін ринкової кон'юнктури та впливу зовнішніх чинників;

3) визначення витрат за основними функціями управління;

4) підготовка інформаційної бази, що дасть змогу оцінювати витрати під час вибору та прийняття управлінських рішень;

5) пошук резервів зниження витрат на всіх етапах процесу реалізації продукції та в усіх структурних підрозділах підприємства;

6) вибір норм витрат;

7) чітке калькулювання витрат за економічними елементами, стадіями та структурами процесу реалізації продукції;

8) планомірне удосконалення організації та технології операційного процесу;

9) матеріальне стимулювання персоналу з метою зниження витрат;

10) вибір системи управління витратами, що відповідає умовам роботи підприємства.

Під час удосконалення процесу управління витратами підприємства його вищому керівництву необхідно прийняти рішення щодо формування бажаної моделі управління витратами у ТОВ «ПЛАСТ-КОМ». Ця модель повинна включати такі етапи:

розробку системи норм і нормативів за окремими позиціями статей витрат;

запровадження системи планування план-фактного контролю, розрахунку і факторного аналізу відхилень фактичних даних від планових;

встановлення відповідальності керівників центру витрат за виконання планових завдань щодо регульованих видів витрат;

затвердження порядку збору і передачі даних;

налагодження даних у режимі реального часу по мірі формування первинних документів за окремими витратами;

розроблення і запровадження системи заохочення за досягнення реальної економії витрат.

Практична реалізація моделі управління витратами у ТОВ «ПЛАСТ-КОМ» повинна забезпечити виконання кожного етапу загального процесу управління ними в межах керуючої підсистеми (директор, комерційний директор, головний бухгалтер, начальники відділів, служб і секторів). Розподіл відповідальності за формування даної моделі на етапі її розробки має покладатися безпосередньо на директора товариства, а на етапі її впровадження – на окремих функціональних менеджерів (комерційного директора, головного бухгалтера та керівників структурних підрозділів).

Важливим напрямом удосконалення процесу управління витратами у ТОВ «ПЛАСТ-КОМ» є перегляд змісту основних функцій управління витратами, реалізація яких на сьогодні є неефективною. Потребує значних змін реалізація функцій: планування витрат за окремими центрами відповідальності; обліку витрат за даними нових форм фінансової звітності; мотивації та стимулювання персоналу до зниження загального розміру витрат; контролю за витратами на рівні структурних підрозділів товариства; нормування витрат з метою визначення собівартості продукції; оцінки та аналізу витрат за місцями їх виникнення та статтями калькуляції; прийняття управлінських рішень за кожним етапом управлінського циклу.

Послідовність і зв’язок основних етапів прийняття управлінських рішень, що відображають складові процесу управління витратами у ТОВ «ПЛАСТ-КОМ», запропоновано на рис. 3.1.

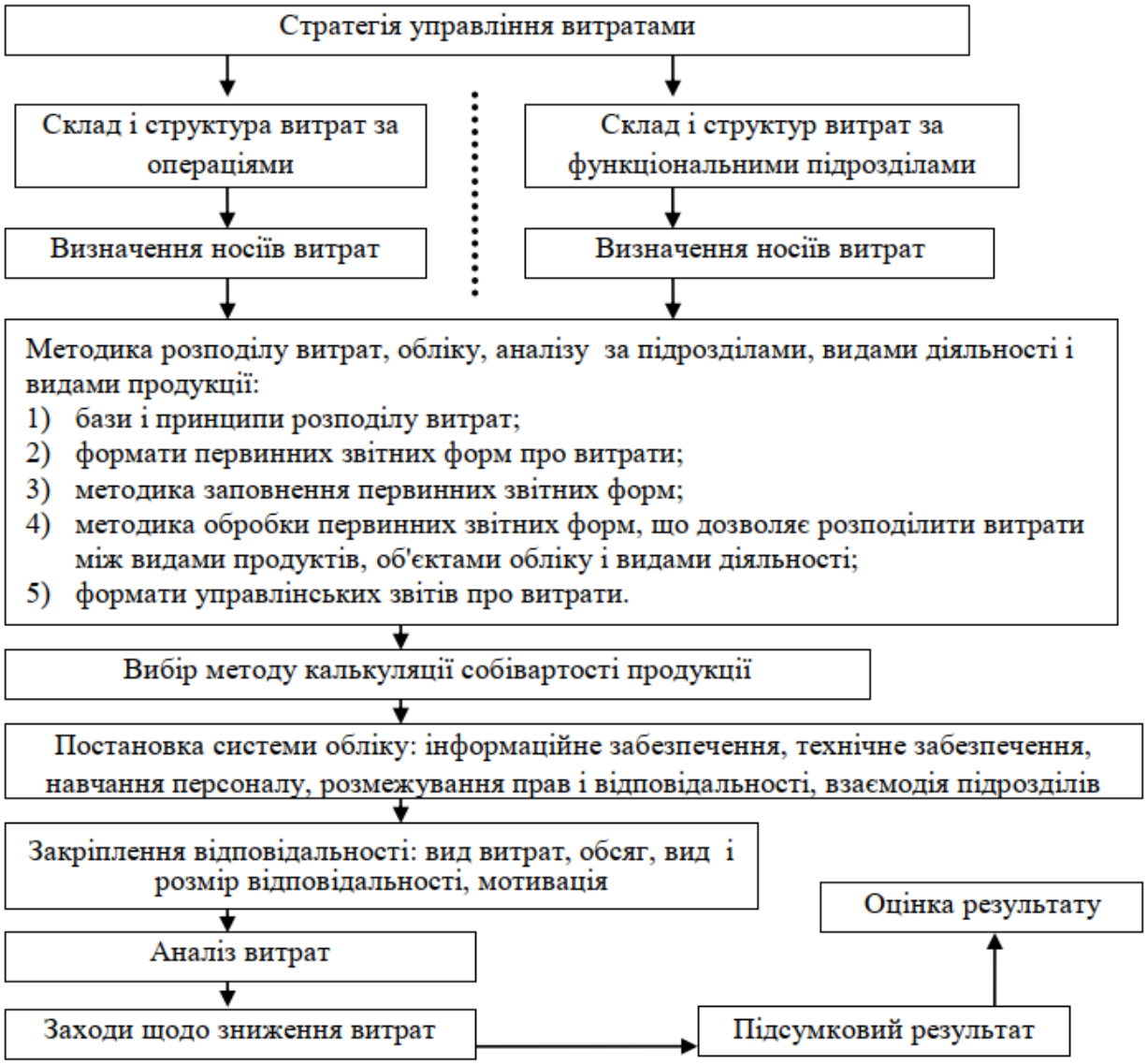

Рисунок 3.1 – Рекомендовані складові процесу управління витратами у ТОВ «ПЛАСТ-КОМ» на основних етапах прийняття управлінських рішень

Слід відзначити, що практичне впровадження запропонованих складових дозволить вищому керівництву ТОВ «ПЛАСТ-КОМ» вирішити три головні проблеми: 1) побудувати такий процес управління витратами, який дозволить ефективно функціонувати підприємству в умовах невизначеності ринкових

відносин; 2) здійснити розподіл витрат в умовах обмежених наявних ресурсів з метою їх ефективного використання; 3) приймати ефективні управлінські рішення, що сприятимуть швидкій адаптації існуючої системи управління витратами до змін зовнішнього середовища.

Також необхідно провести аналіз сучасних технологій управління витратами у діяльності ТОВ «ПЛАСТ-КОМ», розглянути методологічні підходи до формування ефективної системи контролю витрат, основи управління витратами залежно від стратегічного ринкового позиціонування підприємства, напрями впровадження системи управління цільовою собівартістю на підприємстві і механізм її реалізації.

Складність процесу управління витратами полягає в тому, що вище керівництво ТОВ «ПЛАСТ-КОМ» має досить віддалене практичне уявлення про реальні господарські витрати. Причина криється у відсутності ефективної інформаційної системи управлінського обліку.

Сучасну систему управлінського обліку витрат на підприємстві у найбільш широкому змісті можна представити як сукупність п’яти функціональних підсистем, що приведені на рис. 3.2.

Рисунок 3.2 – Рекомендована система управлінського обліку витрат у ТОВ «ПЛАСТ-КОМ» та її функціональні підсистеми

Особливе місце в системі управлінського обліку витрат повинна займати підсистема контролю витрат. Проте, на нашу думку, на сьогодні призначення і утримування даної підсистеми у ТОВ «ПЛАСТ-КОМ» потребує істотних змін.

По-перше, в умовах сучасних бізнес-відносин і використання управлінських технологій істотно розширилося наповнення самого терміну контроль витрат. Це вже не тільки порівняння поточного результату з планом (нормою) і прийняття відповідних управлінських рішень, а процес, що охоплює безліч господарських завдань у минулому, сьогоденні та майбутньому, що необхідно враховувати керівництву товариства.

По-друге, якщо спочатку управлінський контроль витрат у ТОВ «ПЛАСТ-КОМ» вважався функцією топ-менеджменту та керівників середньої ланки, то у період трансформації національної економіки його сфера значно розширилася безпосередньо аж до виконавців.

По-третє, управлінський контроль витрат у традиційному розумінні є занадто зосередженим на даних бухгалтерського обліку, які краще було використовувати для прийняття рішень, що пов’язані із поточною діяльністю ТОВ «ПЛАСТ-КОМ», тобто для оперативного управління, а не в умовах стратегічного ринкового його позиціювання.

По-четверте, інструментарій традиційного управлінського контролю витрат на підприємстві вже не відповідає вимогам сучасного менеджменту.

У результаті дослідження отримано висновок, що управлінська методологія, спрямована на підтримку працездатності системи управління витратами у ТОВ «ПЛАСТ-КОМ», концептуально повинна базуватися на принципах, які закладені в сучасній концепції управління витратами – контролінгу, що представляє собою спеціальну саморегулюючу систему методів та інструментів, орієнтованих на функціональну підтримку керівництва підприємства і, водночас, включає в себе інформаційне забезпечення, планування, координацію, контроль, регулювання і внутрішній консалтинг, котрі складають єдиний внутрішній господарський механізм управління витратами.

В умовах протікання негативних глобалізаційних процесів і жорсткої конкуренції для ТОВ «ПЛАС-КОМ», операційна система якої налаштована на виконання індивідуальних замовлень, основу майбутньої системи управління витратами можуть скласти: концепція стратегічного управління витратами, управління за цільовою собівартістю, таргет-костінг та кайзен-костінг, як функції підтримки досягнення заданої величини витрат.

Запропонований варіант системи управління витратами при здійсненні у ТОВ «ПЛАСТ-КОМ» дозволить організовано та цілеспрямовано здійснювати політику комплексного зниження собівартості продукції (товарів, робіт, послуг), раціонально інвестувати кошти в освоєння нових видів продукції, координувати трудову діяльність великої кількості людей, залучених до процесу реалізації продукції, і спільними зусиллями домагатися досягнення поставлених цілей.

Варто наголосити на тому, що рекомендована система управління за

цільовою собівартістю продукції в межах структурних підрозділів ТОВ «ПЛАСТ-КОМ», на відміну від традиційних методів ціноутворення, передбачає розрахунок собівартості виробу, виходячи з попередньо встановленої ринкової ціни його реалізації. Ідея управління за цільовою собівартістю є досить простою: реалізувати тільки ті види продукції, розрахункова собівартість яких не перевищує цільову собівартість. При проектуванні продукту виникає необхідність пошуку технологічних і технічних рішень, що дозволять зберегти припустимий рівень споживчої цінності товару, не виходячи за межі допустимого рівня витрат.

Управління господарськими витратами у ТОВ «ПЛАСТ-КОМ» за допомогою систем таргет-костінг і кайзен-костінг дозволить вирішити практично одне й те саме завдання, але на відповідних стадіях життєвого циклу продукту із використанням різних методів і підходів до вирішення цього питання. Обидві концепції призначені для зниження рівня окремих статей витрат і собівартості кінцевого продукту в цілому до деякого прийнятного рівня. Але якщо розділити життєвий цикл продукту на дві частини – стадію планування і розробки, та

стадію продажу, то таргет-костінг сприятиме вирішенню даного завдання на першій стадії, а кайзен-костінг – на другій.

Разом обидві системи дадуть ТОВ «ПЛАСТ-КОМ» досить цінні конкурентні переваги, що полягають у досягненні більш низького порівняно з конкурентами рівня собівартості продукції і можливості мати зручну цінову політику на зовнішньому та внутрішньому ринках.

Розглянута адаптована система управління витратами актуальна для ТОВ «ПЛАСТ-КОМ» на сучасному етапі його розвитку. Фактично управління за цільовою собівартістю продукції і система підтримки за цільовою собівартістю можуть знайти своє практичне застосування у діяльності товариства.

Удосконалення процесу управління витратами на підприємстві націлене на постійний пошук і виявлення резервів економії ресурсів, нормування їх витрат, планування обліку та аналіз витрат за їх видами, стимулювання ресурсозбереження і зниження витрат з метою підвищення ефективності фінансово-господарської діяльності ТОВ «ПЛАСТ-КОМ».

Керівництву ТОВ «ПЛАСТ-КОМ» рекомендується зменшити витрати на реалізацію продукції за рахунок підвищення рівня продуктивності праці, ощадливого використання сировини, матеріалів, палива, електроенергії, скорочення непродуктивних витрат і втрат від браку.

Резерви зниження витрат, що виявлені за кожною статтею витрат за рахунок конкретних організаційно-технічних заходів (впровадження нової більш прогресивної техніки і технології, поліпшення рівня організації праці), будуть сприяти економії заробітної плати, сировини, матеріалів, енергії тощо.

Рекомендуємо резерви зниження загального рівня витрат у ТОВ «ПЛАСТ-КОМ» відображати за калькуляційними статтями витрат, а саме:

1. Сировина та матеріали:

збільшення рівня виходу готової продукції із сировини;

використання покупних напівфабрикатів;

використання більш дешевих матеріалів;

краще використання відходів та недопущення браку.

2. Паливо та енергія на технологічні цілі:

використання дешевих видів палива, альтернативних джерел енергії та їх економія;

впровадження прогресивних технологічних рішень;

повне використання виробничих потужностей.

3. Заробітна плата співробітників:

впровадження принципів наукової організації управлінської праці;

максимальне зниження трудомісткості операцій;

збільшення технічно обґрунтованих норм обслуговування;

підвищення рівня корисного використання фонду робочого часу;

ліквідація непродуктивних витрат.

4. Витрати на утримання та експлуатацію обладнання:

раціональне використання обладнання;

скорочення часу на капітальний ремонт обладнання;

ретельне міжремонтне обслуговування.

5. Загальногосподарські витрати:

механізація підсобних та допоміжних робіт;

вибір оптимальної структури управління підприємством;

економна витрата матеріальних цінностей;

ліквідація додаткових витрат;

підвищення рівня продуктивності праці.

Поточні резерви скорочення розміру собівартості продукції підприємства повинні включати всі види непродуктивних витрат (як явних, так і прихованих), а також виявлених під час аналізу перевитрат ресурсів і надмірних витрат грошових коштів.

Перспективні резерви зниження собівартості реалізованої продукції у ТОВ «ПЛАСТ-КОМ» мають передбачати проведення значних організаційних,

технологічних, конструкторських та інших видів робіт, що потребують залучення додаткових інвестицій.

Резерви при збільшенні обсягу реалізованої продукції утворюються за рахунок економії умовно-постійних витрат у результаті зростання обсягу доходу від реалізації продукції. Цей шлях зниження собівартості хоча і є дуже простим, але має певні обмеження щодо одержання позитивного ефекту. До того ж наявні виробничі потужності підприємства і попит на конкретний продукт можуть обмежувати збільшення обсягів реалізованої продукції.

Перспективними резервами зниження собівартості продукції вважаються запаси ресурсів (сировини, матеріалів, обладнання, палива і т.д.), що необхідні для безперервної роботи підприємства. Резервами також вважаються можливості підвищення ефективності операційного процесу.

Тобто, економічна сутність резервів підвищення ефективності процесу реалізації продукції в межах структурних підрозділів ТОВ «ПЛАСТ-КОМ» полягає у найбільш повному та раціональному використанні всезростаючого ресурсного потенціалу підприємства заради одержання більшої кількості високоякісної продукції при найменших витратах живої та уречевленої праці на одиницю продукції.

Таким чином, у даному підрозділі рекомендовано складові процесу управління витратами у ТОВ «ПЛАСТ-КОМ» на основних етапах прийняття управлінських рішень, запропоновано структуру функціональних підсистем системи управлінського обліку витрат на підприємстві, рекомендовано удосконалений варіант системи управління витратами при здійсненні індивідуальних замовлень на засадах систем таргет-костінг та кайзен-костінг.

Поряд з цим, за допомогою впровадження запропонованих рекомендацій щодо створення системи управління витратами, виявлення резервів та запасів ресурсів з метою зниження загального розміру витрат в межах структурних підрозділів ТОВ «ПЛАСТ-КОМ», вище керівництво зможе удосконалити

загальний процес управління витратами в межах основних етапів його реалізації у найближчій перспективі.

3.3 Вибір програми оптимізації операційних витрат підприємств з виготовлення металопластикових віконних конструкцій

Програма скорочення витрат повинна бути частиною загальної стратегії компанії, яка приймається стратегічним комітетом компанії або її керівництвом. Під стратегією компанії розуміємо систематичний план його потенційної поведінки в умовах неповноти інформації про майбутній розвиток середовища та підприємництва, який містить формування місії, довгострокових цілей, а також шляхів і правил прийняття рішень для найбільш ефективного використання стратегічних ресурсів, сильних сторін і можливостей, усунення слабких сторін та захист від загроз зовнішнього середовища задля майбутньої прибутковості. Отже, необхідність розробки компанією стратегії скорочення витрат викликана нестабільністю ринкового середовища та неповнотою інформації про її майбутній стан [45]. Стратегія компанії може містити декілька напрямів скорочення витрат, залежно від обсягів та виду діяльності підприємства. Така програма скорочення витрат може включати окремі проекти, наприклад: енергозбереження, оптимізація виробництва, оптимізація рекламної кампанії та маркетингових витрат тощо.

Кожен із названих проектів має містити назву, конкретні статті витрат для оптимізації (наприклад, закупівля енергозберігаючих ламп, утеплювача, фінансування проведення відповідних робіт), фактори впливу (валютні ризики, цінові обмеження, терміни тощо), сутність заходу (обґрунтування та етапи впровадження), вартість (калькуляція статей витрат із повним обґрунтуванням). Також кожен проект повинен містити розрахунок ефективності, причому, якщо фінансова віддача спостерігатиметься за рік або в період високого рівня інфляції, то вищезазначений розрахунок здійснюється з урахуванням вартості грошей у

часі. Для дієвого впровадження проекту обов'язково потрібно визначитися з відповідальними особами та їх мотиваційними схемами та термінами реалізації. Усе це можна реалізувати в практичної діяльності компанії за допомогою ERP системи або більш простими програмними продуктами: 1С-Підприємство, Бітрікс, Project management (рис. 3.3).

Рисунок 3.3 – Структура програми скорочення витрат з урахуванням стратегії підприємства

Коли компанія має стратегію бізнесу та чіткі наміри щодо скорочення витрат, вона може застосувати одну з найвідоміших програм скорочення – програму «мінус 20%». Сутність такої програми полягає в тому, що під час складання бюджетів на наступний рік, центри фінансової відповідальності (ЦФВ) (всі або окремі) отримують завдання скоротити свої витрати на 20%. Зазначимо, що статті скорочення витрат повинні бути обґрунтовані та захищені

при прийнятті та затвердженні бюджету. Один із прикладів методики проведення скорочення витрат за такою програмою наведено на рис. 3.4.

Окрім деталізації та обґрунтування операційних витрат, для ЦФВ, які пов'язані з виробництвом, логістикою, особливостями реалізацією бажано застосовувати ліміти та норми відповідно до сфери діяльності. Прогнозування з урахуванням макроекономічної ситуації та сезонності, аналіз попередніх рішень, результатів та помилок теж дозволяє підприємству скоротити свої витрати. І на останнє, як говорять фінансисти-практики: «якщо маєш проблеми – занурюйся!». Тобто, якщо потрібно – виїхати на виробництво й оцінити цикл виробництва самостійно, виїхати в точку продажу і там провести аналітичну оцінку, відвідати самостійно сервісні центи тощо.

Рисунок 3.4 – Застосування програми «мінус 20%» для скорочення витрат підприємства [45]

Крім того, таке занурення вимагає не тільки володіння практичною інформацією виробництва (реалізації), але й деталізацію на рівні аналітики або Drill Down. Саме така глибока деталізація дозволяє знайти справді результативні

джерела скорочення витрат. У цьому випадку компанія аналізує маржинальний дохід за видами продукції (як по клієнтам так і по регіонам) та за торговими об'єктами в розрізі продавців.

Крім того, необхідно аналізувати бізнес у різних розрізах, це може бути: ЦФВ, продукти, проекти, договори, клієнти, менеджери. У результаті компанія матиме вичерпну інформацію щодо своїх найбільш привабливих продуктів маржинальність, динаміка, обсяги), клієнтах, менеджерах тощо. Поглиблення в деталі дозволяє вивчити інформацію, дослідити проблеми та сконцентрувати зусилля на важливих сегментах.

Після такого глибокого аналізу наступним кроком може стати одна з програм «Cost Cutting & Програма заходів щодо зниження втрат і скорочення операційних витрат». Кожна з частин програми має свої переваги та недоліки (рис. 3.5).

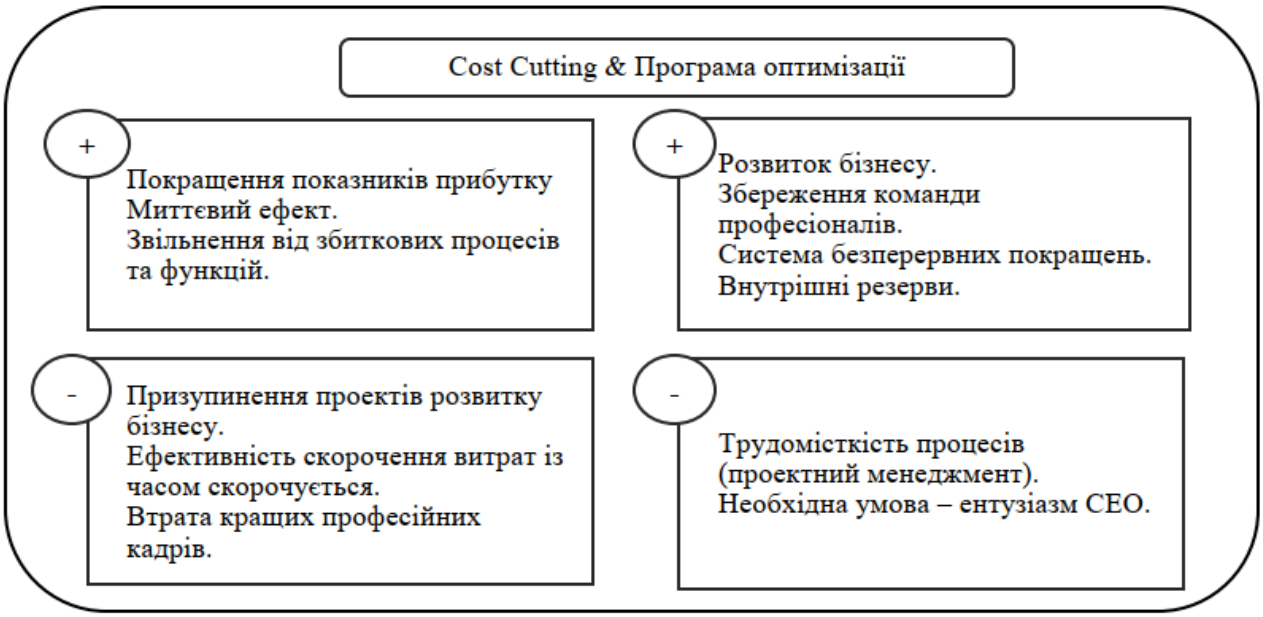

Рисунок 3.5 – Переваги та недоліки програми «Cost Cutting & Програма оптимізації витрат»

Надалі компанія розробляє свою власну програму оптимізації, в основі якої полягає оцінка окремих показників план-факт у динаміці:

Матеріальні витрати. За результатами аналізу, план дій за цим напрямом може містити скорочення виробничих норм на одиницю продукції, яку випускають, введення технологічних нормативів на виробничі втрати. Достатньо розповсюдженим є скорочення закупівельних цін за допомогою централізованих закупок або тендерів. Скорочення відсотку бракованої продукції, за часту з модернізацією обладнання – те ж доволі знайомі кроки.

Трудові витрати. Після проведення оцінки, найчастіше компанії застосовують нормування трудовитрат, скорочення нормативів на одиницю виробленої продукції, впровадження новітніх технологій.

Енерговитрати – проводиться оцінка ефективності витрат на скорочення використання енергії. Передбачають впровадження енергозберігаючих технологій, модернізацію обладнання та ін.

Управлінські та комерційні витрати. У разі незадовільних результатів проведеного аналізу, як правило, компанії концентруються на: впровадженні автоматизації системи управління (ERP); скороченню витрат на утримання офісу, мобільного зв’язку, відрядження; аутсорсингу функцій. Фахівці рекомендують при проведенні аналізу цього блоку особливу увагу приділити співвідношенню виробничого персоналу та адміністративно-управлінського персоналу та оцінки ефективності застосовуваних заходів із просування продукції.

Усі підсумки 1 етапу за напрямами аналізу перевіряються з позицій економічного ефекту (таблиця 3.1).

Таблиця 3.1 – Визначення економічного ефекту (на прикладі ТОВ «ПЛАСТ-КОМ»)

Заходи зі скорочення собівартості	**Строк окупності, р**	**Річний ефект, тис. грн**
Впровадження системи навігації для контролю витрат пального на базі приборів GPS.	1,5	500
Оновлення парку (придбання у лізинг). Економія на ремонті старих авто.	1,5	600
Відмова від оренди (склад).	0	500

Перегляд нормативів по пальному, скорочення норм.	0	500
Скорочення собівартості, всього за рік.		2100

Крім того, ніколи не буде зайвим дослідити передові світові практики щодо скорочення витрат: Кайдзен (фокусується на безперервному вдосконаленні процесів виробництва, розробки, допоміжних бізнес-процесів і управління, а також усіх аспектів життя), Канбан (організація виробництва і постачання, що дозволяє реалізувати принцип «точно в термін»), 5S (система організації та раціоналізації робочого місця, один з інструментів бережливого виробництва), Lean (методологія розробки програмного забезпечення, що використовує методи концепції бережливого виробництва), Activity Based Costing спеціальна модель опису витрат, яка ідентифікує роботи фірми і призначає витрати кожної такої роботи відповідно до справжньої вартості кожної окремо взятої роботи) [45].

Отже, план заходів зі скорочення витрат повинен бути стратегічною ініціативою та частиною стратегії підприємства. Велике значення для поліпшення швидкості та контроля реалізації відповідних заходів мають інструменти управління проектами: пошук внутрішніх резервів, факторний аналіз, занурення Drill Down. Необхідною умовою ефективності заходів зі скорочення витрат є мотивація та заохочення ініціативи робітників або робочих груп.

Висновки до розділу 3

Визначено основні напрями зниження операційних витрат підприємств, а саме:

- Технологічні інвестиції
- Аутсорсинг вторинних бізнес-процесів
- Прийом на роботу
- Ведення переговорів з продавцями
- Моніторинг і коригування бізнес-процесів

Удосконалено процес управління витратами у ТОВ «ПЛАСТ-КОМ». Під час удосконалення процесу управління витратами підприємства його вищому керівництву необхідно прийняти рішення щодо формування бажаної моделі управління витратами у ТОВ «ПЛАСТ-КОМ». На думку автора, ця модель повинна включати такі етапи:

1) розробку системи норм і нормативів за окремими позиціями статей витрат;

2) запровадження системи планування план-фактного контролю, розрахунку і факторного аналізу відхилень фактичних даних від планових;

3) встановлення відповідальності керівників центру витрат за виконання планових завдань щодо регульованих видів витрат;

4) затвердження порядку збору і передачі даних;

5) налагодження даних у режимі реального часу по мірі формування первинних документів за окремими витратами;

6) розроблення і запровадження системи заохочення за досягнення реальної економії витрат.

Важливим напрямом удосконалення процесу управління витратами у ТОВ «ПЛАСТ-КОМ» є перегляд змісту основних функцій управління витратами, реалізація яких на сьогодні є неефективною. З цією метою у роботі рекомендовано складові процесу управління витратами на підприємстві на основних етапах прийняття управлінських рішень.

Запропоновано сформувати систему управлінського обліку витрат на підприємстві як сукупність п’яти функціональних підсистем: планування витрат, збору даних про витрати, розподілу витрат, контролю витрат, інформаційного забезпечення, аналізу результату.

Рекомендовано систему управління витратами при здійсненні індивідуальних замовлень у ТОВ «ПЛАСТ-КОМ» формувати на засадах сучасних систем таргет-костінгу та кайзен-костінгу. Впровадження цих систем

на практиці сприятиме зниженню рівня окремих статей витрат і собівартості кінцевого продукту в цілому до деякого прийнятного рівня.

Узагальнено основні резерви зниження собівартості продукції ТОВ «ПЛАСТ-КОМ» та загального рівня витрат за окремими статтями. До основних джерел резервів зниження собівартості продукції товариства можемо віднести наступні: збільшення обсягу реалізованої продукції та зменшення собівартості її реалізації. Керівництву ТОВ «ПЛАСТ-КОМ» рекомендується зменшити витрати на реалізацію продукції за рахунок підвищення рівня продуктивності праці, ощадливого використання сировини, матеріалів, палива, електроенергії, скорочення непродуктивних витрат і втрат від браку.

Запропоновано резерви зниження загального рівня витрат на підприємстві відображати за калькуляційними статтями витрат. Резерви зниження витрат, що виявлені за кожною статтею витрат за рахунок конкретних організаційно-технічних заходів (впровадження нової більш прогресивної техніки і технології, поліпшення рівня організації праці), будуть сприяти економії заробітної плати, сировини, матеріалів, енергії тощо.

ВИСНОВКИ

Під час написання роботи і досягнення поставленої мети ми дійшли наступних висновків.

Проведено дослідження категорій витрати. Дослідження свідчить про відсутність однозначності та єдності в трактуванні таких економічних дефініцій, як витрати, затрати, видатки, що говорить про «витрати» як складну багаторівневу економічну категорію. Вивчення та аналіз літературних джерел дозволяє стверджувати, що кожен автор наголошує на певних нюансах терміна, залишаючи поза увагою інші. Намагання ввести у визначення всі аспекти, що супроводжують цю категорію, для практичних цілей управління витратами не потрібне. Варто відзначити, що під витратами розуміти вартісне вираження абсолютної величини споживаних ресурсів, необхідних для здійснення виробничо-господарської діяльності підприємства і досягнення ним поставленої мети. Вважаємо, що для ефективного управління витратами важливіша їхня класифікація за різними ознаками, які й будуть визначати методичні підходи до регулювання того чи іншого виду витрат.

Визначено структуру операційних витрат промислового підприємства. Вдосконалено класифікацію витрат підприємства для цілей управління, що містить оптимальну кількість ознак, розкриває цільове призначення та економічний зміст окремих видів витрат. Відповідно, необхідно класифікувати витрати за такими напрямами: для визначення собівартості і фінансового результату, для прийняття управлінських рішень та для контролю і регулювання.

Проведено аналіз нормативно-правового забезпечення операційних витрат промислового підприємства. Без формування інформаційної бази забезпечити дієвий облік та прийняття ефективних управлінських рішень щодо витрат виробництва є неможливим. Для поліпшення нормативно-інформаційного регулювання обліку витрат виробництва на підприємстві необхідно: проводити

періодичний перегляд всіх нормативно-правових актів України, пов’язаних з обліком і контролем витрат виробництва з метою виявлення дублювання й неузгодження положень цих актів та неврегульованих ситуацій; організовувати та вчасно оновлювати довідково-інформаційну базу з питань обліку, в тому числі щодо витрат виробництва.

Доведено, що оптимізація витрат на промисловому підприємстві – це процес мінімізації витрат при збереженні або підвищенні якості продукції чи послуг.

Було з’ясовано, що формування ефективної системи управління витратами є вкрай важливим для успіху будь-якого підприємства, оскільки це дозволяє компанії оптимізувати свої витрати, підвищити прибутковість і залишатися конкурентоспроможним на ринку.

Запропоновано систему оцінюючих показників для оцінки ефективності витрат підприємства. Відібрано три показники, які можна розрахувати, для ТОВ «ПЛАСТ-КОМ», а саме: загальні операційні витрати на 1 грн. операційних доходів, собівартість реалізованої продукції на 1 грн. чистого доходу від реалізації та чиста рентабельність.

Проведено дослідження ринку металопластикових вікон України, яке показало падіння ринку через військову агресію зі сторони росії. Зокрема, в 2022 році падіння становило 40% порівняно з 2021 роком. Водночас галузь втрималася і не зважаючи на окуповані та зруйновані деякі виробництва, продовжує працювати, сплачувати податки та зміцнювати економічний фронт України.

З’ясовано, що у п'ятірку лідерів за кількістю вироблених віконних конструкцій входять наступні компанії: «Стеко», Viknar'off, Фабрика вікон «Екіпаж», ТОВ «Акорд-С» (ТМ Epsilon), «Вікна Стиль Трейдінг».

Проведено аналіз трафіку у віконних салонах. Він показав, що в 2022 році в половині салонів він впав на 40-60% порівняно з 2021 роком. А в 21% салонів трафік впав більше ніж на 60%. І лише в 7% салонів трафік впав від 10% до 20% порівняно з 2021 роком.

Досліджено ринок ПВХ профілю у 2022 році, який теж зазнав досить суттєвих втрат. В окупації опинився один з великих вітчизняних виробників ПВХ профілю — Openteck. Зруйновано виробництво другого по об'ємах виробництва профілю в Україні— компанії Маядо.

Доведено, що провідні виробничі компанії галузі все активніше займаються своїм просуванням і щороку приділяють все більше уваги розвитку свого продукту, бренду, сервісу, а також розвиненню дилерської мережі. Ведучі компанії галузі прогнозують утримання обсягів ринку на рівні минулого року чи навіть бачать невелике зростання показників у 2-му півріччі 2023 року.

Для дослідження аналізу операційних витрат обрано ТОВ «ПЛАСТ-КОМ», яке відносять до малих підприємств. ТОВ «ПЛАСТ-КОМ» - багатопрофільне підприємство, що функціонує на українському ринку, пропонуючи своїм клієнтам високоякісні товари власного виробництва та не менш якісні послуги. Зокрема виготовлення та встановлення металопластикових вікон, дверей, вітрин з ПВХ-профілю, захисних ролет, гаражних воріт, протимоскитних сіток, підвіконь та відливів, арочних конструкцій.

Проведений аналіз техніко-економічних показників, показав, що незважаючи на складну політичну та економічну ситуацію в країні, підприємство працює стабільно. Про це свідчать збільшення чистого доходу від реалізованої продукції на 218,9% в 2022 році порівняно з 2020 роком. Про позитивну динаміку також свідчить показник чистого прибутку, який постійно зростає.

Проаналізовано, що протягом 2020-2022 рр. відбулося збільшення величини загальних витрат в ТОВ «ПЛАСТ-КОМ» на 43332,2 тис. грн. або на 218,5%. Зростання загальних витрат підприємства у 2020 р., порівняно з 2020 р., було спровоковане збільшенням значення таких статей витрат як: собівартості реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг) на 229,3% (збільшення собівартості реалізованої продукції свідчить про погіршення ступеня використання усіх ресурсів підприємства); інших операційних витрат на 10,9 тис. грн. або на 35,5% та інших витрат інших витрат на 4057,3 тис. грн або на 151,2%.

Визначено, що найбільшу питому вагу в ТОВ «ПЛАСТ-КОМ» складають витрати, що формують собівартість продукції, їх питома вага протягом аналізованого періоду майже не змінюється і знаходиться приблизно в однакових межах, при цьому найбільша питома вага даних витрат спостерігається у 2022 р. – 89,3%. Інші витрати коливались в межах 10,6-13,5%, їх питома вага дещо знизилась впродовж 2020-2022 років. Найменшу часту в загальній кількості витрат становили витрати від іншої операційної діяльності, їх питома вага становила 0,1-0,2%.

Аналіз динаміки операційних витрат ТОВ «ПЛАСТ-КОМ» показав, що впродовж аналізованого періоду вони постійно зростають. Зростають всі елементи, однак, найбільшим ростом відзначились матеріальні витрати, які в 2022 році зросли на 262,2% порівняно з 2020 роком. Здійснено прогноз загальних операційних витрат на 2023 рік, який показав подальше збільшення операційних витрат. Прогнозне значення показника у 2023 році становитиме 7711,46 тис. грн.

Визначено, що найбільшу частку серед операційних витрат становили матеріальні витрати, що свідчить про те, що виробництво продукції на даному підприємстві є матеріаломістким. Найбільша часка матеріальних витрат спостерігалась у 2022 році – 85%. Матеріальні витрати за цей період збільшились, що говорить про збільшення постачання сировини та основних матеріалів, купівельних напівфабрикатів і комплектуючих виробів, допоміжних та інших матеріалів, та внаслідок зменшення обсягу виробництва підприємством.

Аналіз ефективності операційних витрат ТОВ «ПЛАСТ-КОМ», показав, що показники практично не змінювались. Загальні операційні витрати на 1 грн. операційних доходів знаходились в межах 0,98-0,99 од. Собівартість реалізованої продукції на 1 грн. чистого доходу від реалізації в 2020 році становила 0,86 і збільшилась до 0,89 у 2022 році. Чиста рентабельність коливалась від 0,005 до 0,007.

Визначено основні напрями зниження операційних витрат підприємств, а саме: технологічні інвестиції; аутсорсинг вторинних бізнес-процесів; прийом на

роботу; ведення переговорів з продавцями; моніторинг і коригування бізнес-процесів

Удосконалено процес управління витратами у ТОВ «ПЛАСТ-КОМ». Під час удосконалення процесу управління витратами підприємства його вищому керівництву необхідно прийняти рішення щодо формування бажаної моделі управління витратами у ТОВ «ПЛАСТ-КОМ». На думку автора, ця модель повинна включати такі етапи:

1) розробку системи норм і нормативів за окремими позиціями статей витрат;

2) запровадження системи планування план-фактного контролю, розрахунку і факторного аналізу відхилень фактичних даних від планових;

3) встановлення відповідальності керівників центру витрат за виконання планових завдань щодо регульованих видів витрат;

4) затвердження порядку збору і передачі даних;

5) налагодження даних у режимі реального часу по мірі формування первинних документів за окремими витратами;

6) розроблення і запровадження системи заохочення за досягнення реальної економії витрат.

Важливим напрямом удосконалення процесу управління витратами у ТОВ «ПЛАСТ-КОМ» є перегляд змісту основних функцій управління витратами, реалізація яких на сьогодні є неефективною. З цією метою у роботі рекомендовано складові процесу управління витратами на підприємстві на основних етапах прийняття управлінських рішень.

Запропоновано сформувати систему управлінського обліку витрат на підприємстві як сукупність п’яти функціональних підсистем: планування витрат, збору даних про витрати, розподілу витрат, контролю витрат, інформаційного забезпечення, аналізу результату.

Рекомендовано систему управління витратами при здійсненні індивідуальних замовлень у ТОВ «ПЛАСТ-КОМ» формувати на засадах

сучасних систем таргет-костінгу та кайзен-костінгу. Впровадження цих систем на практиці сприятиме зниженню рівня окремих статей витрат і собівартості кінцевого продукту в цілому до деякого прийнятного рівня.

Узагальнено основні резерви зниження собівартості продукції ТОВ «ПЛАСТ-КОМ» та загального рівня витрат за окремими статтями. До основних джерел резервів зниження собівартості продукції товариства можемо віднести наступні: збільшення обсягу реалізованої продукції та зменшення собівартості її реалізації. Керівництву ТОВ «ПЛАСТ-КОМ» рекомендується зменшити витрати на реалізацію продукції за рахунок підвищення рівня продуктивності праці, ощадливого використання сировини, матеріалів, палива, електроенергії, скорочення непродуктивних витрат і втрат від браку.

Запропоновано резерви зниження загального рівня витрат на підприємстві відображати за калькуляційними статтями витрат. Резерви зниження витрат, що виявлені за кожною статтею витрат за рахунок конкретних організаційно-технічних заходів (впровадження нової більш прогресивної техніки і технології, поліпшення рівня організації праці), будуть сприяти економії заробітної плати, сировини, матеріалів, енергії тощо.

ПЕРЕЛІК ПОСИЛАНЬ НА ДЖЕРЕЛА

1. Андрющенко І.С. Класифікація витрат операційної діяльності на підприємствах ресторанного господарства / І.С. Андрющенко // Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг [Текст] : зб. наук. праць : у 2 ч. Вип. 1 (11) Харк. держ. ун-т харч. та торг. – Х. : ХДУХТ, 2010. – С. 216–224.

2. Біла О. Г. Фінанси підприємств : навч. посібн. / О. Г. Біла. – Львів : Вид-во «Магнолія 2006», 2008. – 383 с.

3. Богомолова І. О., Іванов В. Ю. Формування системи управління витратами на підприємстві. *Економічний часопис-XXI*. 2017. № 3-4. С. 54– 57.

4. Бутинець Ф.Ф. Витрати виробництва та їх класифікація для потреб управління / Ф.Ф. Бутинець // Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу, 2012. – № 1(22). – С. 11–18.

5. Бутинець Ф.Ф. Витрати виробництва та їх класифікація для потреб управління / Ф.Ф. Бутинець // Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. – 2012. – № 1(22). – С. 11–18.

6. Гетьман Т. М. Управління витратами на підприємстві : навчальний посібник. Київ : КНЕУ, 2015. 160 с.

7. Данілов О. Д., Кучеренко В. П. Методичні підходи до оцінки фінансово-економічної безпеки підприємства. *Управління інвестиціями та фінансові інновації*. 2018. Випуск 15 (4). С. 112–12

8. Дьордяй В. П., Макарович В. К. Аналіз операційних витрат на підприємствах енергорозподільчої галузі. *Бухгалтерський облік, аналіз, аудит та оподаткування* : тези Всеукраїнської науково-практичної on-line конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених, присвяченої Дню науки (м. Житомир, 15–17 травня 2019 року). Житомир : ЖДТУ, 2019. С. 302.

9. Дяченко А. В., Карінцева О. І., Тарасенко С. В., Харченко М. О., Мазін Ю. О., Кисильова К. С. Формування інноваційного інструментарію економічної політики в умовах розвитку світової економічної кризи 2019- 2020

1.

ПЕРЕЛІК ПОСИЛАНЬ НА ДЖЕРЕЛА

1. Андрющенко І.С. Класифікація витрат операційної діяльності на підприємствах ресторанного господарства / І.С. Андрющенко // Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг [Текст] : зб. наук. праць : у 2 ч. Вип. 1 (11) Харк. держ. ун-т харч. та торг. – Х. : ХДУХТ, 2010. – С. 216–224.

2. Біла О. Г. Фінанси підприємств : навч. посібн. / О. Г. Біла. – Львів : Вид-во «Магнолія 2006», 2008. – 383 с.

3. Богомолова І. О., Іванов В. Ю. Формування системи управління витратами на підприємстві. *Економічний часопис-XXI*. 2017. № 3-4. С. 54– 57.

4. Бутинець Ф.Ф. Витрати виробництва та їх класифікація для потреб управління / Ф.Ф. Бутинець // Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу, 2012. – № 1(22). – С. 11–18.

5. Бутинець Ф.Ф. Витрати виробництва та їх класифікація для потреб управління / Ф.Ф. Бутинець // Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. – 2012. – № 1(22). – С. 11–18.

6. Гетьман Т. М. Управління витратами на підприємстві : навчальний посібник. Київ : КНЕУ, 2015. 160 с.

7. Данілов О. Д., Кучеренко В. П. Методичні підходи до оцінки фінансово-економічної безпеки підприємства. *Управління інвестиціями та фінансові інновації*. 2018. Випуск 15 (4). С. 112–12

8. Дьордяй В. П., Макарович В. К. Аналіз операційних витрат на підприємствах енергорозподільчої галузі. *Бухгалтерський облік, аналіз, аудит та оподаткування* : тези Всеукраїнської науково-практичної on-line конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених, присвяченої Дню науки (м. Житомир, 15–17 травня 2019 року). Житомир : ЖДТУ, 2019. С. 302.

рр. в Україні. Механізм регулювання економіки. 2021. № 3. С. 21-40. https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/85737

10. Економіка підприємства : підручник / за заг. ред. д.е.н., проф. Л. Г. Мельника. - Суми : Університетська книга, 2012. - 864 с. https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/80106

11. Євтушевська О.О. Особливості обліку і аналізу витрат діяльності на підприємствах виноробної галузі / О.О. Євтушевська, А.Б. Хамардюк // Економіка харчової промисловості, 2018. – Том 10. – Випуск 1. – С. 81-85.

12. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» № 996-XV (із змінами і доповненнями від 02.12.2012 р.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/996-14.

13. Карінцева О.І., Дегтярьова І. Б., Харченко М.О., Долгошеєва О. І., Кіріл'єва А. В. Залучення іноземних інвестицій як інструмент забезпечення конкурентоспроможності та сталого розвитку країни. Вісник СумДУ. Серія «Економіка», № 3' 2020. С. 199-211. DOI: 10.21272/1817-9215.2020.3-22 https://visnyk.fem.sumdu.edu.ua/issues/3_2020/22.pdf

14. Карінцева О.І., Дегтярьова І. Б., Харченко М.О., Долгошеєва О. І., Кіріл'єва А. В. Залучення іноземних інвестицій як інструмент забезпечення конкурентоспроможності та сталого розвитку країни. *Вісник СумДУ. Серія «Економіка»*, № 3' 2020. С. 199-211. DOI: 10.21272/1817-9215.2020.3-22 https://visnyk.fem.sumdu.edu.ua/issues/3_2020/22.pdf

15. Карінцева, О. І., Харченко, М. О., Мазін, Ю. О., Фалько, К. С. Практичні засади підвищення ефективності логістичної діяльності сучасного підприємства. Вісник Сумського державного університету. Серія Економіка. 2021. № 3. С. 127–136. DOI: 10.21272/1817-9215.2021.3-14 https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/86223

16. Карінцева, О. І., Харченко, М. О., Мазін, Ю. О., Фалько, К. С. Практичні засади підвищення ефективності логістичної діяльності сучасного підприємства. *Вісник Сумського державного університету. Серія Економіка.*

2021. № 3. С. 127−136. DOI: 10.21272/1817-9215.2021.3-14 https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/86223

17. Карінцева, О. І., Харченко, М. О., Пономарьова, Г. С. Підвищення ефективності бізнес-процесів на виробничому підприємстві // Механізм регулювання економіки. 2020. № 4. С. 58-69. https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/83754

18. Карінцева, О. І., Харченко, М. О., Пономарьова, Г. С. Підвищення ефективності бізнес-процесів на виробничому підприємстві // *Механізм регулювання економіки*. 2020. № 4. С. 58-69. https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/83754

19. Коваленко Л. О. Фінансовий менеджмент: навч. посіб. / Л. О. Коваленко, Л. М. Ремньова; 2-ге вид., перероб. і доп. – К. : Знання, 2005. – 485 с.

20. Ковтун С. Управління затратами / С. Ковтун, Н. Ткачук, С. Савлук. – Х. : Фактор, 2007. – 272 с.

21. Когут У.І. Критерії класифікації витрат підприємства / У.І. Когут // Вісник НУ «Львівська політехніка», 2008. – № 624. – С. 43–49.

22. Когут У.І. Критерії класифікації витрат підприємства / У.І. Когут // Вісник НУ «Львівська політехніка». – 2008. – № 624. – С. 43–49. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/natural/Vnulp/Menegment / 2008_624/08.pdf.

23. Козаченко Г. В. Управління затратами підприємства : монографія / Г. В. Козаченко, Г. А. Макухін. – К. : Лібра, 2007. – 320 с.

24. Колесник С. Г. Основи управління витратами на підприємстві : навчальний посібник. Київ : КНЕУ, 2018. 164 с.

25. Колісник Г.М. Зарубіжний досвід державного регулювання витратами підприємства та його адаптація в Україні / Г.М. Колісник // Науковий вісник Ужгородського національного університету, 2016. – Випуск 8. – Частина 1. – С. 106-111.

1.

26. Ластовецький В. Є. Виробничо-комерційний облік і внутрішньо-господарська (управлінська) звітність за центрами витрат і відповідальності : [наук.-прак. посіб.] / В. О. Ластовецький. – Чернівці, 2013. – 156 с.

27. Маниліч М.І. Собівартість продукції: теоретичний аспект [Електронний ресурс] / М.І. Маниліч, О.В. Миронюк. – URL: http://archive.nbuv.gov.ua

28. Мельник Л. Г., Карінцева О. І. (2021) Економіка і бізнес : підручник / за ред. Л. Г. Мельника, О. І. Карінцевої. Суми : Університетська книга, 2021. 316 с. https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/83721

29. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 1 «Подання фінансової звітності» від 1 січня 2012 р. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/en/929_013.

30. Міщенко Н.Г. Собівартість як економічна категорія та її місце серед витрат підприємства / Н.Г. Міщенко, С.В. Мизгала // Науковий вісник НЛТУ України, 2009. – № 19(4). – С. 129-132

31. Наказ Державної податкової адміністрації України «Про подання електронної податкової звітності» № 233 від 10.04.2008 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws show/z0320-08.

32. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» від 28.02.2013 р. №73 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13.

33. Овчаренко Є. І. Застосування класифікаторів витрат в управлінському обліку підприємства / Є. І. Овчаренко, О. М. Ляшенко // Зб. наук. пр. «Економіка. Менеджмент. Підприємництво», 2008. – № 20.

34. Олійник С.О. Особливості обліку та управління витратами на підприємстві / С.О. Олійник // Журнал науковий огляд, 2017. – № 5 (37). – С. 1-13.

35. Панасенко О. В. Управління витратами на підприємстві. *Економічний аналіз*. 2016. № 2. С. 75–80

36. Податковий кодекс України від 01.04.2013 р. [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2755-17.

37. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси» від 25.01.2013 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z075199.

38. Присяжнюк Л. Г. Оптимізація витрат підприємств машинобудівної галузі [Електронний ресурс] / Л. Г. Присяжнюк. – URL: http://ev.fmm.kpi.ua/article/download/108762/103705

39. Про затвердження Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 16 «Витрати» : Наказ Міністерства фінансів України від 31.12.1999 № 318 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00

40. Рокожиця А. Ю., Івата В. В. Аналіз операційних витрат. *Бухгалтерський облік, аналіз та аудит*. 2017. Випуск 6(11). С. 370-374.

41. Самойленко О. В. Системи управління витратами на підприємстві. *Наукові праці ДонНТУ. Серія економічна*. 2017. № 3 (28). С. 100–107.

42. Самсоненко А. О. Сучасний стан та проблеми економічного розвитку України [Електронний ресурс] / А. О. Самсоненко. – URL : http://www.economyconfer.com.ua/full-article/2013

43. Семчук І.В. Шляхи підвищення ефективності управління витратами на підприємстві / І.В. Семчук, В.Г. Мазур // Глобальні та національні проблеми економіки, 2018. – Випуск 22. – С. 544-548.

44. Скрипник М. І. Сутність витрат як економічної категорії / М. І. Скрипник // Вісник ЖДТУ. – Серія «Економічні науки», 2009. – Вип. 4 (50).

45. Соломатіна Т.В., Чернодубова Е.В. Вибір програми оптимізації витрат компанії в нестабільному ринковому середовищі. *Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В.О. Сухомлинського*. Випуск 16. 2017. С. 802-805.

46. Сотник І. (2018) Підприємництво, торгівля та біржова діяльність / І. Сотник, Л. Таранюк. – Суми: Університетська книга, 2018. – 572 с. https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/80114

47. Стефанишина Н. І. Управління витратами на підприємстві : навчальний посібник. Київ : Центр учбової літератури, 2018. 232 с.

48. Управління витратами: навч. посіб. / М.Г. Грещак, В.М. Гордієнко, О.С Коцюба та ін.; за заг. ред. М.Г. Грещака. – К.: КНЕУ, 2008. – 264 с.

49. Управлінський облік /Дон Р. Хенсен, Меріен М. Моувен, Небіл С. Еліас, Девід У. Сенков.Пер. з англ. 5-го канад. вид. О. Григораша, О. Рахубовського, Н. Краснік та ін. Наук. ред. пер. Н.П. Краснік. – К.: Міленіум, 2002. – 974 с.

50. Фокін О. К. Оцінка стану витрат великих промислових підприємств як об'єкта управління та економічного аналізу. *Вісник ЖДТУ*. 2019. № 1(87). С. 117-127.

51. Цал-Цалко Ю. С. Витрати підприємства : навч. посіб. / Ю. С. ЦалЦалко. – К. : ЦУЛ, 2013. – 656 с.

52. Цал-Цалко Ю. С., Кожевникова О. В. Фінансова діагностика інвестиційної діяльності підприємств в умовах глобалізації економіки. *Наукові записки НаУКМА. Економічні науки*. 2018. Випуск 202. С. 82–86.

53. Чичуліна К. В., Петровець О. С. Удосконалення системи управління витратами на сільськогосподарських підприємствах. *Ефективна економіка*. 2015. № 5. URL : http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4062 (дата звернення: 05.09.2023)

54. Чичуліна К. В., Чапча І. О. Формування оптимальної системи управління витратами підприємства (на прикладі ПРАТ «Полтавський машинобудівний завод»). *Ефективна економіка*. 2019. № 1. DOI: 10.32702/2307-2105-2019.1.39.

55. Шубіна Г. І., Гаєва Т. М. Системи управління витратами на підприємстві: методи та практика. *Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В.О. Сухомлинського*. 2018. № 5. С. 25– 29.

56. Яровенко Т.С. Шляхи та методи оптимізації витрат підприємства у ринкових умовах / Т.С. Яровенко, А.О. Довга, В.Е. Остряніна // Вісник Дніпропетровського університету. Сер.: Економіка. – 2013. – Т. 21. – Вип. 7(2). – С. 181–188.

57. Ясінська А. І. Сутність управління витратами на вітчизняних підприємствах [Електронний ресурс] / А. І. Ясінська // Національний університет «Львівська політехніка», 2007. – URL: http://vlp.com.ua/files/54.pdf

58. Ясінська А. І. Фінансова безпека підприємства як важлива складова його ефективного функціонування. *Бізнес Інформ*. 2018. № 10. С. 201–205.

59. Fandel, G., Gal, T. Multiple criteria decision making: Concepts, techniques, and extensions. Springer International Publishing, 2018. 215 p.

60. Foster G. Financial statement analysis. Pearson, 2018. 306 p.

61. Harrison R. Implementing Six Sigma: Smarter Solutions Using Statistical Methods. John Wiley & Sons, 2018. 278 p.

62. Horngren C. T., Sundem, G. L., Schatzberg, J. O., Burgstahler, D. Introduction to management accounting. Pearson, 2016. 514 p.

63. Kubatko, O. V., Chortok, Y. V., Honcharenko, O. S., Nechyporenko, R. M., & Moskalenko, I. M. (2019). Studying Features of Vehicle Type Selection by Trade and Logistics Enterprise. Mechanism of economic regulation. – 2019. – №3. – С. 73– 82. http://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/76448

64. Needles B. E., Powers M., Crosson S. V. Principles of accounting. Cengage Learning, 2018. 614 p.

65. Shim J. K., Siegel, J. G. Financial management. Barron's Educational Series, 2017. 316 p.

Бібліографічна довідка

Тема магістерської роботи: Операційні витрати підприємств з виготовлення металопластикових віконних конструкцій та обґрунтування шляхів їх зниження.

Обсяг пояснювальної записки - 98 с.

Перелік графічного матеріалу:

1. Мета і завдання магістерської роботи
2. Трактування поняття «витрати» з точки зору економічної теорії
3. Кількість світлопрозорих конструкцій, вироблених в Україні.
4. Загальні продажі салонів у 2022 році відносно 2021 року
5. Динаміка основних техніко-економічних показників ТОВ «ПЛАСТ-КОМ»
6. Склад і динаміка витрат ТОВ «ПЛАСТ-КОМ»
7. Елементний склад і динаміка операційних витрат ТОВ «ПЛАСТ-КОМ»
8. Прогноз загальних операційних витрат ТОВ «ПЛАСТ-КОМ» на 2023 рік
9. Показники ефективності операційних витрат ТОВ «ПЛАСТ-КОМ».
10. Рекомендовані резерви зниження загального рівня витрат у ТОВ «ПЛАСТ-КОМ».
11. Заходи зі скорочення собівартості на прикладі ТОВ “ПЛАСТ-КОМ”

08.01.2024 р. Мацьків Р. І.

Додаток А

Додаток 1
до Національного положення (стандарту)
бухгалтерського обліку 25 "Спрощена фінансова звітність"
(пункт 4 розділу I)

Фінансова звітність малого підприємства

		Коди		
Підприємство	Дата(рік,місяць,число)	2022	01	01
ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ "ПЛАСТ-КОМ"	за ЄДРПОУ	43003442		
Територія М.КИЇВ	за КАТОТТГ	UA8000000000980793		
Організаційно-правова форма господарювання товариство з обмеженою відповідальністю	за КОПФГ	240		
Вид економічної діяльності Роздрібна торгівля іншими неїжовими товарами в спеціалізованих магазинах	за КВЕД	47.78		
Середня кількість працівників, осіб 23				
Одиниця виміру: тис. грн. з одним десятковим знаком				
Адреса, телефон вулиця ПОСТ-ВОЛИНСЬКА, буд. 3, оф. 35, М.КИЇВ обл., 03061		-		

1.Баланс на 31 грудня 2021 р.

Форма № 1-м Код за ДКУД 1801006

Актив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	-	-
Первісна вартість	1001	-	-
Накопичена амортизація	1002	(-)	(-)
Незавершені капітальні інвестиції	1005	-	-
Основні засоби :	1010	-	-
первісна вартість	1011	21,0	48,9
знос	1012	(21,0)	(48,9)
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції	1030	-	-
Інші необоротні активи	1090	-	-
Усього за розділом I	**1095**	-	-
II. Оборотні активи			
Запаси :	1100	8 576,9	16 011,8
у тому числі готова продукція	1103	-	-
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	6 823,2	1 514,5
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	14,2	157,4
у тому числі з податку на прибуток	1136	-	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	615,2	10 972,7
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	4,3	500,4
Витрати майбутніх періодів	1170	-	-
Інші оборотні активи	1190	1,4	1 724,5
Усього за розділом II	**1195**	16 035,2	30 881,3
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	**1200**	-	-
Баланс	**1300**	16 035,2	30 881,3

Пасив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	100,0	100,0
Додатковий капітал	1410	-	-
Резервний капітал	1415	-	-
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	97,0	253,4
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Усього за розділом I	**1495**	197,0	353,4
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення	1595	-	-
III. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	1600	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	-
товари, роботи, послуги	1615	8 301,8	3 564,1
розрахунками з бюджетом	1620	18,4	34,3
у тому числі з податку на прибуток	1621	18,4	34,3
розрахунками зі страхування	1625	5,1	-
розрахунками з оплати праці	1630	-	1,9
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	7 512,9	26 927,6
Усього за розділом III	**1695**	15 838,2	30 527,9
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	**1700**	-	-
Баланс	**1900**	16 035,2	30 881,3

2. Звіт про фінансові результати
за Рік 2021 р.

Форма № 2-м Код за ДКУД 1801007

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	45 237,4	9 935,9
Інші операційні доходи	2120	-	-
Інші доходи	2240	-	-
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	2280	45 237,4	9 935,9
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(39 936,3)	(7 119,7)
Інші операційні витрати	2180	(20,3)	(30,7)
Інші витрати	2270	(5 090,1)	(2 683,9)
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	**2285**	(45 046,7)	(9 834,3)
Фінансовий результат до оподаткування (2280 – 2285)	2290	190,7	101,6
Податок на прибуток	2300	(34,3)	(18,3)
Чистий прибуток (збиток) (2290 – 2300)	**2350**	156,4	83,3

Керівник _____ Букса Валерій Петрович
(підпис) (ініціали, прізвище)

Головний бухгалтер _____ _____
(підпис) (ініціали, прізвище)

[1] Кодифікатор адміністративно-територіальних одиниць та територій територіальних громад

Додаток Б

Додаток 1
до Національного положення (стандарту)
бухгалтерського обліку 25 "Спрощена фінансова
звітність"
(пункт 4 розділу I)

Фінансова звітність малого підприємства

		Коди		
Підприємство	Дата(рік,місяць,число)	2023	01	01
ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ "ПЛАСТ-КОМ"	за ЄДРПОУ	43003442		
Територія М.КИЇВ	за КАТОТТГ	UA8000000000980793		
Організаційно-правова форма господарювання товариство з обмеженою відповідальністю	за КОПФГ	240		
Вид економічної діяльності Роздрібна торгівля іншими непродовольчими товарами в спеціалізованих магазинах	за КВЕД	47.78		
Середня кількість працівників, осіб 24				
Одиниця виміру: тис. грн. з одним десятковим знаком				
Адреса, телефон вулиця ПОСТ-ВОЛИНСЬКА, буд. 3, оф. 35, М.КИЇВ обл., 03061				

1.Баланс на 31 грудня 2022 р.

Форма № 1-м Код за ДКУД 1801006

Актив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	-	-
Первісна вартість	1001	-	-
Накопичена амортизація	1002	(-)	(-)
Незавершені капітальні інвестиції	1005	-	-
Основні засоби :	1010	-	-
первісна вартість	1011	48,9	48,9
знос	1012	(48,9)	(48,9)
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції	1030	-	-
Інші необоротні активи	1090	-	-
Усього за розділом I	**1095**	-	-
II. Оборотні активи			
Запаси :	1100	16 011,8	13 358,1
у тому числі готова продукція	1103	-	-
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	1 514,5	941,1
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	157,4	15,1
у тому числі з податку на прибуток	1136	-	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	10 972,7	3 672,0
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	500,4	1 324,7
Витрати майбутніх періодів	1170	-	-
Інші оборотні активи	1190	1 724,5	1 062,9
Усього за розділом II	**1195**	30 881,3	20 373,9
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	**1200**	-	-
Баланс	**1300**	30 881,3	20 373,9

Пасив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	100.0	100.0
Додатковий капітал	1410	-	-
Резервний капітал	1415	-	-
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	253.4	574.8
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Усього за розділом I	**1495**	353.4	674.8
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення	1595	-	-
III. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	1600	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов`язаннями	1610	-	-
товари, роботи, послуги	1615	3 564.1	3 412.8
розрахунками з бюджетом	1620	34.3	4.6
у тому числі з податку на прибуток	1621	34.3	4.6
розрахунками зі страхування	1625	-	-
розрахунками з оплати праці	1630	1.9	-
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Інші поточні зобов`язання	1690	26 927.6	16 281.7
Усього за розділом III	**1695**	30 527.9	19 699.1
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	**1700**	-	-
Баланс	**1900**	30 881.3	20 373.9

2. Звіт про фінансові результати
за Рік 2022 р.

Форма № 2-м Код за ДКУД 1801007

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	63 558.5	45 237.4
Інші операційні доходи	2120	-	-
Інші доходи	2240	-	-
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	2280	63 558.5	45 237.4
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(56 383.7)	(39 936.3)
Інші операційні витрати	2180	(6 741.2)	(20.3)
Інші витрати	2270	(41.6)	(5 090.1)
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	**2285**	(63 166.5)	(45 046.7)
Фінансовий результат до оподаткування (2280 – 2285)	2290	392.0	190.7
Податок на прибуток	2300	(70.6)	(34.3)
Чистий прибуток (збиток) (2290 – 2300)	**2350**	321.4	156.4

Керівник _____ Букса Валерій Петрович
(підпис) (ініціали, прізвище)

Головний бухгалтер _____ _____
(підпис) (ініціали, прізвище)

[1] Кодифікатор адміністративно-територіальних одиниць та територій територіальних громад